

6.fejezet Isten és a világgonosz

Egy moszkvai barátunk, aki mélyen vallásos ember, kénytelen volt egy szörnyű mellékhatásokkal járó allopátiás gyógyszert szedni. Hogy elkerülje ezt a hatást, úgy döntött, hogy a használata előtt keresztet vet a tablettára, de hirtelen eszébe jutott: nem fogom-e ezzel megszüntetni a gyógyító hatását is? Hiszen azért gyógyít, mert egyúttal tönkretesz.

Néha ilyen egyszerűen és közvetlenül juthat el az emberhez a jó és a gonosz létezésének kimondhatatlan titka, melyről már a régi bölcsék is tudták, hogy a Földön élő átlagember számára az megismerhetetlen. Csak a Misztériumokba beavatott képes azt megérteni, aki megváltoztatta a tudati formáját.

Az emberiség azonban makacsul nem hajlandó elfogadni ezt a megismerhetetlenséget, mivel a jó és a gonosz problémája az emberi tevékenységnek, az *emberi tevékenység szabadságának* gyökérproblémája. Egyfajta előzetes megoldásában a határokat két paranccsal lehetett kijelölni. Az egyik így hangzik: „Tegyé, amit akarsz!” Ilyen eredményre jutottak Nyugaton a káiniták. A másik pedig kategorikusan állítja, hogy a világ egész jövőendő harmóniája sem ér „egyetlen gyermeki könnyecseppet”. Ilyen véleményük van Kelet ábelitáinak. Ezt jelenti ki Dosztojevszkij „Karamazov testvérek” drámájának hőse, Iván Karamazov, aki lényegében ábelita, de káinitaként próbál viselkedni. „Minek megismerni ezt az ördögi jót és gonoszt – kiáltja – amikor ennek ennyi az ára? Hiszen a megismerés egész világa sem éri meg ezeket a gyermekkönnyeket »Istenkéhez«, ezért teljesen lemondok a magasabb harmóniáról...”.

Az Antropozófia tanulmányozásának alapján végzett vizsgálatainkban folyamatosan a jó és a gonosz problémájához fordulunk, ahogyan az a különböző témákkal kapcsolatba kerül, mivel az sokrétű, és most egy külön fejezet formájában kiemeljük azt, amit különösen fontos megtenni Ahrimán földi inkarnációjával kapcsolatban, amely *szubsztancionális* veszélyt hordoz az emberiség fejlődésére.

Számtalanszor hivatkoztunk Rudolf Steiner közléseire, melyekben arról beszél, hogy az ahrimáni szellemek arra törekszenek a Föld-eonban, hogy megszakítsák az Istentől rendelt evolúciót, és az evolúciónak saját, tisztán ahrimáni ciklusát kezdjék el. Ezt a veszélyt sok antropozófus távolinak képzei, és ezért a hozzá való viszony nem megy túl egy úgymond „információbit” absztrakt konstatálásán. Az emberi lét lényegéhez való ilyen hozzáállás a világ és az emberiség valódi evolúciójáról szóló antropozófiai tanítás rossz ismeretével és értésével magyarázható. Pedig ez a tan gyakorlatilag az összes szellemtudományi vizsgálat alapja, mivel a világ bármely fenomenológiája csak dinamikában tárja fel a realitását, mint a keletkezés, létesülés és elmúlás valós folyamatát. Aki ezt nem képes meglátni, az Ahrimán inkarnációját sem képes az egész, bár kétségtelenül ijesztő, de mégis grandiózus valóságában értékelni.

Ahrimán, habár az Arkangyalok Hierarchiájához tartozik, kolosszálisan félelmetes erőt képvisel. Ő azonban még annak az erőnek is része, amely ahrimáni módon kiterjed a hierarchikus lények egész sorára, akik az evolúcióban gigantikus egyoldalúságot alakítottak ki, amely a világot arra készíti, hogy egyre erősebben besűrűsödjön az anyagiságba. Viszont enélkül az Atyai kinyilatkozás Szelleme nem tudná kivezetni teremtményét, az embert az örök „isteni gyermek” bölcsőjéből, és ez megfosztaná értelmétől az evolúciós ciklusunk elkezdését.

Rudolf Steiner az egyik előadásában a *szeráfok, kerubok és trónok egy ahrimáni módon lemaradt csoportjáról* beszél, akik emiatt fejlődésükben a bölcsességszellemek szintjén ragadtak meg, olyan lények szintjén, akiknek hatalmasságát az emberi tudat nem képes megragadni. Ők a tudatuk erejével két evolúciós fokkal haladják meg az Elohákat, a Formaszellemeket, Naprendszerünk teremtőit. Ők tehát „egy teljesen új teremtetést szeretnének a Földön [a Földtől]; a földi embert egyszerűen szeretnék konzerválni. Amilyennek az Elohák által az ásványi birodalomba lettek beletestestítve, azt szeretnék kiindulásnak venni, és ettől a kiindulástól továbbvezetni a fejlődést. Minden múltbeli dolgot szeretnének eltörölni. Ah, mi ez a múlt! – mondják – ez bennünket többé nem érdekel. Az ember egyszer leszállt ebbe az ásványi birodalomba, szakítsuk el őt az Eloháktól, hiszen az Eloháknak nincsen rá szükségük; szakítsuk őt el az Eloháktól, és kezdjünk új evolúciót. Legyen az ember ennek az új evolúciónak az elsődleges [kezdeti] tagja, hogy aztán tovább és tovább élhessen!

... El ezekkel a kozmikus „léggömbökkel” – Szaturnusz, Nap, Hold! Az ember számára ezeknek semmi haszna, a Földdel egy új evolúciónak kell kezdődni, a Földnek kell az új Szaturnusszá válnia, aztán jön a Nap (mint eon) stb. (GA203, 1921. 03. 11.)

Ha az embernek itt viccelődni támadna kedve, ezt mondhatná: Ezek a szellemek úgy gondolkodnak, mint a mi baloldali politikusaink! És ebben a viccben lenne is némi igazság, csak mindez fordítva kell mondani: a „baloldali” politikusok gondolkodnak úgy, mint a lemaradt bölcsességszellemek, gondolataikat eközben szellemük teljes jelentéktelenségére redukálva. Isten ugyanakkor az embert olyannak teremtette, hogy még jelentéktelenségében is minden dolog mércéjévé váljon. Sőt, ezek a szocialisták, liberálisok és demokraták (liberál-demokraták), az egész emberiség két típusának *egyikét* képviselve, politikailag uralkodnak a világon, és ezért az, ami az eszük irracionális megnyilvánulásának hangzik, helyrehozhatatlan kárt képes okozni az *egész* emberiség sorsának. A hatalmast és a jelentéktelt gyakran csak egy lépés választja el egymástól. Ilyen a jó és a gonosz szembenállásának vezérelve.

A helyzet az, hogy az ahrimáni bölcsességszellemek a tudatalattijukra hatnak, „az akarati életükben, az anyagcseréjükben és a végtagok életében ...” támadják őket És ezek már *nem a politika, hanem az evolúció tényei*. Ezek a lények „szellemi lények azon fajtája, amely különös érdeklődést akar az emberbe oltani minden ásványi-anyagi iránt .. minden iránt, ami például külsőleg gépszerű, mechanikus ... azt szeretnék, hogy eltűnjön az állati világ, hogy eltűnjön a fizikai emberi világ, hogy eltűnjön a növényi világ, hogy az ásványvilágból csak a fizikai törvények maradjanak, de hogy eközben az ember legyen elvezetve a Földtől. És az új Szaturnuszt gépekből akarják megalkotni, az új világot pusztán csak gépekből. ... Ez valójában az ő ideáljuk” (uo.). És ez az ideál benne van az általuk inspirált politikai programokban! Ezek a programok a tagadás szelleme szempontjából grandiózusak, de a szegényes anyagi valóságban csak irracionálisan tudják kifejezni az ahrimáni szellemek ideálját. Éppen ez az, amit mind a baloldali káinítáknak, mind az összes többi embernek meg kellene érteni!

A modern világban ilyen helyzet amiatt vált lehetővé, mivel az Elohák, az ember teremtői, evolúciósan nem tudtak teljes önállóságot adni neki. Mintha álomban tapasztalná ezt az önállóságot az akaratában és az anyagcsere- és végtag-rendszerében. Ezért lopakodnak hozzá a fent leírt lények, az ahrimáni Arkangyalok pedig, mint szándékuk és akaratuk végrehajtói, erős, szokatlanul hatékony tevékenységet folytatnak az emberek között.

Ilyen helyzetben van az ember a mai napig, a tudati lélek korában, és feladata, hogy birtokba vegye saját magasabb individuális szellemének első fokát, a Szellemént, a Manaszt. Ezért az embernek ez a

helyzete veszélyessé válik az evolúció összes tényezője számára. És ezért még egyszer hangsúlyozni akarjuk: a *XXI. században az emberiséget az **evolúció megghiúsulásának** kolosszális veszélye fenyegeti.*

Amikor erről beszélünk, megértjük, hogy ez mennyire kevés szorongást, aggodalmat tud a modern emberekben előidézni. Más a helyzet azokkal a próféciákkal, melyekben 400 méter magas cunamiról van szó, melyet ezért csak azok élnek túl, akik a tengerszint feletti 400 m-nél magasabban élnek. Az ilyen próféciák egyeseket felizgatnak, másokat, akik magasabban élnek, fordítva, megnyugtatnak.

Természetesen a földi eon átirányítása az ahrimáni evolúció útjára – ha ez bekövetkezik – időben nemcsak nagyon hosszú, hanem az időn túlra kilépő folyamat. De ez csak a *megvalósulását* illeti; a *kezdeti* impulzust már a Földön élő mai emberiség adhatja meg. És *már meg is adja*. De az emberek ezt akkor tudják meg, amikor áthaladnak a halál küszöbén. A lelkek azt kockáztatják, hogy a felemelkedés helyett az úgynevezett 8. szférába vezető úton találhatják magukat. Éppen ott gyökerezik a szellemek vitája az evolúciós ciklusunk további menetéről: megvalósuljon-e a héttagúsága, és az *oktávba emelkedve* a következő ciklusba lépjen, vagy ehelyett legyen eltörölve, és adja át helyét az ahrimáni evolúciónak.

Ahrimán a Földön tartózkodva törekedni fog, hogy a lehető legtöbb embert elragadja, megtévesztve őket világnézetileg és az élet javaival, hogy a haláluk után a saját hatalmában tartsa, hogy a 8. szféra „migránsaivá” tegye őket. És ebben az értelemben az evolúciós megghiúsulás veszélye az ember számára a legközvetlenebb. És mi a helyzet magával az emberrel? – Ebben az értelemben az ábelita egy szemernyit sem jobb a káinitánál, ugyanaz a megghiúsulás fenyegeti, de más, lényegét tekintve luciferi nüanszokkal. – Száz évvel ezelőtt, a XX. század első negyedében Rudolf Steiner ezt mondta: nem az a különösen rossz, hogy az emberek semmit sem akarnak tenni, hanem az a különösen rossz, hogy nem akarnak megismerni; ha majd megismernek, akkor minden további odahelyeződik.

Manapság az olyan ember, aki a megismerésben valóban szisztematikus és rendelkezik a dolog tudásával, relikviává, emlékké válik. És mi a helyzet a „cselekvővel”? A világelit egész léte „Auerbach pincéjévé” válik. Ebben az értelemben például az amerikai republikánusok cseppet sem jobban a demokratáknál, az európai jobboldaliak a baloldaliaknál. Elegendő, ha visszaemlékszünk az ifjabb Bush elnökségére. Elnökségének koronája a két felhőkarcoló felrobbantása volt. Ez lényegében lustaságból történt. Azt gondolták, így lesz a legegyszerűbb begyűjteni a világban a gazdag zsákmányokat. De az új burzsoázia jelentősen túllépte a goethei auerbachistáknál. Azon gondolkodnak, hogyan lehetne Mefisztofelészttől teljesen elvenni a varázs-dugóhúzó – létrehozták az FED-et stb.

„Az új rómaiak”, a Római Birodalom visszavonhatatlan hanyatló korszakának kísértetei – vajon a mi világunk is hasonló sorsra jut-e? Valószínűleg nem. Most az összeomlás sokkal félelmetesebb lehet. Nem az a kor van, és az ember sem ugyanaz. Ez pedig azt jelenti, hogy valakinek arra a döntésre kell jutnia, hogy a megismerést mélyen, és ami a legfontosabb, szellemtudományos módon végzi, ami nélkül lehetetlen a valódi megismerés. Ebben a könyvbe éppen arra törekedtünk, hogy példát adjunk, hogyan lehet ezt a szükségszerűséget megvalósítani.

*

Ahogy már nem egyszer megtettük más könyveinkben, úgy teszünk most is: kezdjük a vizsgálatunkat ebben a fejezetben azzal pillanattal, ahol a gonosz legelőször válik el a végtelen világtól. És ez a pillanat az Atyai Világalap első kinyilatkoztatása. Isten, amikor erre a döntésre jutott, kénytelen

volt saját ösztudatának *lesüllyesztésére, korlátozására*. Egy meghatározott nézőpontból ezt a tettet vizsgálhatjuk úgy, mint amely már magában rejti a gonosz elemét. A „teremtés” szó, latinul „creare”, „rokon a szanszkrit »kri« szóval, az viszont a »karma« szóval. *A teremtés Isten saját karmájának a nemzését, Isten karmájának kiadását jelenti*” (1. GA90a, S.137). Az Isten azonban olyasvalami megteremtését gondolta ki, ami magasabban állna az általa korábban teremtettekénél, magasabban a Szeráfoknál, olyan lények teremtését, akiknek léte a nemlétből, a semmiből kell, hogy megjelenjen, és akiknek csak az evolúciós ciklus végén kell teremő Hierarchiákká, (rang szerint) 10. Hierarchiává válniuk, az Angyali Hierarchiát követve. – Így lesz megteremtve az evolúciós ciklusunk hatalmas jója.

Istennek az volt a szándéka, hogy ezt az új Hierarchiát olyan tulajdonsággal lássa el, amely csak őrá jellemző, amely egyik létező Hierarchiánál sincsen: hogy egyesítse ezen lényeinel a szeretetet a szabad akarattal, hogy azzal a képességgel ruházza fel őket, hogy tevékenységük indítékát önmagukból merítsék. Az összes létező Hierarchia Isten akaratát követi, földi módon kifejezve nem elmélkedik rajta, és ebben találja maga számára a legmagasabb boldogságot. Ez a magasabb feladat az ember egész fejlődésének egészen sajátos vonásokat adott. Ennek során az Isten saját kimondhatatlan létének felemelkedésére csak azután tesz szert, hogy a „végsőig elviselte” saját meglévő tudatának lesüllyedését egészen a nemlétig! Így vált a gonosz a jó elkerülhetetlen kísérőjévé.

A modern ember számára, aki ítéletet törekszik erről alkotni, nem szabad hasonlónak válnia Ivan Karamazovra – hogy az absztrakt értelem logikáját használja a legmagasabb szintű igazságok megértésénél. Hiszen a Teremtőről van szó, és ezért mint Isten akaratát illik egyszerűen tisztelni, bizalommal lenni iránta, és türelemmel várni, amíg a tudati formánk felemelkedik a lét kimondhatatlan titkainak megértésére. Igen, az ember léte teli van szenvedéssel, ugyanakkor Maga az Isten eredeti szándéka következtében Önmagát is a leghatalmasabb golgotai szenvedésre ítélte. Az ilyen dolgok előtt csak tisztelettel illik meghajolni.

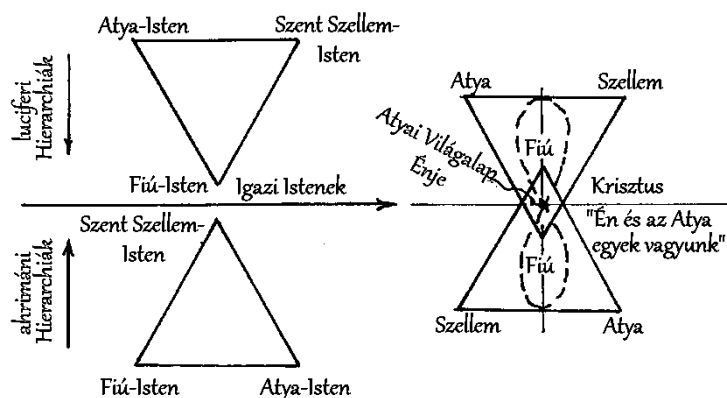
Ami pedig a megértésüket illeni, az oda vezető út mindenki számára nyitva van. Ha rálépünk, ezt mondjuk magunknak: mivel lehetőségünk van eldönteni, kinek és minek ajándékozunk a szeretetünket, állandóan a szimpátia és antipátia, a szeretet és a közömbösség, sőt a szeretet és gyűlölet között hullámozunk; rendelkezve a jó és a gonosz közötti választás szabadságával, megszerethetjük a gonoszt is, mint olyat. És a gonosz e megnyilvánulásait elkerülni magunkban addig nincs lehetőségünk, amíg a szabadság nehéz iskolájában nem emelkedünk fel a cselekedetek valóban szabad indítékaihoz, és a minden létező iránti legmagasabb, tiszta, önzetlen, nem szentimentális szeretethez. Ez már természetes, logikai alapon is nyilvánvaló. És ez az egyike azoknak az objektív elkerülhetetlenségeknek, melyek miatt még a mindenható Isten sem tud nem háromszögű háromszöget létrehozni.

E mögött az egyszerű elmélkedés mögött az evolúció alapvető törvényei tárulnak fel. Isten a három Hiposztázis egységében nyilatkoztatta ki magát. Az a szükségszerűség, hogy éppen három hiposztázisban, annak köszönhető, hogy a teremtésnek, az evolúciónak éppen a legmagasabbnak a legalacsonyabbhoz, a legalacsonyabbnak pedig a legmagasabbhoz való elkerülhetetlen leereszkedése és felemelkedése mellett kell végbemennie; eközben pedig a legmagasabb alapjainak meg kell maradniuk, hogy a legalacsonyabb feltétlenül visszatérhessen hozzá, és még szükségszerű volt az új képződmények számára egy centrumot létrehozni, centrumot a legmagasabbnak a legalacsonyabba és a legalacsonyabbnak a legmagasabba való átalakulásához.

Isten a kinyilatkoztatását a 3x3 Hierarchiára bízta. Eközben a hierarchikus lények egy részének meg kellett őriznie a hűséget az örökkévalóhoz, másik részének a fejlődést ellenállhatatlanul előre és lefelé kellett húznia, ahol a nemlétből egy újnak kellett megszületnie. A harmadik rész feladata pedig a *létesülés* előidézése volt.

A Hierarchiák lényének ilyen strukturálása annak köszönhető, hogy maga a három hiposztázisú Isten Önmagában szétvált. Geometriailag kifejezve azt kell mondani: a Hiposztázisai egységének háromszöge egyszer csúcsával lefelé kellett, hogy forduljon, másszor csúcsával felfelé fordulva kellett az őskinyilatkoztatásában maradnia. De az Atyai Világalap kinyilatkoztatása nem válhatott dualisztikussá, ezért a két háromszög önmagát egyfajta fedésben, hexagrammaként jelenítette meg, melyben központi, a hexagramma minden erejét egységbe vezető *hetedik* ponttá benne az Atyai Világalap legmagasabb, kimondhatatlan Énje vált. Így az őskinyilatkoztatás két háromszögének mindegyike „négyyszögüvé” vált, de természetesen nem geometriai értelemben.

E kinyilatkoztatásnak a Hierarchiák általi szemlélése a teremtésben való részvételüket is megszervezte. Ez azonban kétharmad részüket arra kényszerítette, hogy a fejlődésnek csupán az egyoldalúságait segítsék: vagy úgy, hogy csak megőrizzék a hűséget az örökkévalóhoz és lemondjanak a fejlődésről, vagy úgy, hogy minden erejükkel az örökkévalótól való eltávolodásra törekedjenek. Ez volt az oka annak, hogy a fejlődés új ciklusában lemaradtak. Az első harmaduk luciferi jelleget öltött, a harmadik ahrimánit, a második, közöttük maradvá, megőrizte a hűséget Isten új Hierarchiát teremtő szándékához, az örökkévalóság létével áthatva a teremtés, a fejlődés folyamatát. Isten ennek a teremtésnek a szándékát a második Hiposztázisára, Krisztusra bízta. Maguk a Hiposztázisok azonban eközben nem veszítették el egységüket. A fejlődés során ők minden tekintetben az *Egyisten* „három fiaként” lépnek kölcsönhatásba (30. ábra). A hexagramma formájában való megjelenésük az *elgondolt emberi lény ősfenomenja*. Ez a „modell”, mondjuk így, amely a Teremtő szándékát megmagyarázza a teremtő lényeknek, a fejlődés számára pedig alapvető törvényszerűségeinek erőteljes „gombolyagját” tartalmazza.

30. ábra

Amikor az emberi evolúció már a Föld-eonban elkezdődött, akkor az ember egységes lény, melyet a Kabbalában Adam Kadmonnak neveznek, a fejlődés három erejének hatására két típusra vált szét: azokra, akik meg akarták őrizni a hűségüket az Éghez, és azokra, akik készek „megművelni a Földet”, és így öntudatra szert tenni, az alacsonyabb „éntől” a magasabb Én felé haladni az evolúció útján. Mindketten az egységes emberi lény, Ádám gyermekei, de az egyik gyermek: Ábel, a másik pedig: Káin.

Ez egy másik magyarázat lehet arra, hogy miért elkerülhetetlen tényezője a fejlődésnek a gonosz keletkezése.

*

A Szellemtudomány módszertanában a szám a fejlődés törvényének kifejezése. „A számok szimbolikájából kiindulva értjük meg az életet és a világot” (GA101, 1907. 09. 05.). Így az egyes szám az Isten világban való felbonthatatlan egységét fejezi ki, a kettő: a kinyilatkoztatás, a megjelenés száma. De olyan nincsen, hogy a kinyilatkoztatást ne Maga az Istenség uralja (amit valójában törekedtünk a 30. ábrán ábrázolni) Ezért minden kettesség mögött ott rejlik még az egységük is, mint a szintézisük, és ezért a három kettőből és egyből, a két oldalra irányuló kinyilatkoztatásból és a mögöttük álló Istenségből áll. A három: a kinyilatkoztató Istenség száma – az Istenségnek a kinyilatkoztatással való egyesülése” (uo.).

A hármasság princípiuma nem mindig gyümölcsöző a kettős, érzéki-érékfeletti valóság megértésére. A gondolkodást könnyen absztrakcióra vezeti. Ez jól látható az előző vizsgálatunkból. Azért fordultunk hozzá, hogy úgymond megérintsük a kezdeti, a legelső előfeltételét annak, ami ahhoz vezetett, hogy az evolúcióban a gonosz leválik az abszolút jóról. Ennek a jelenségnek a megértése csak úgy válik lehetővé, ha a hetes szám ezotériájához fordulunk. A hét a tökéletesség száma, mondja Rudolf Steiner, ez a létesülés száma. Csak a létesülésen belül van értelme a „jó és a gonosz közötti különbségnek” (GA113, 1909. 08. 31.). Ennek a különbségnek a megismerésében a hetes a vezérfonal szerepét játssza. Ezért vizsgálatunkat átvezetjük a világ és az ember evolúciójának élő szöveti területére, emlékeztetve eközben a szám általunk felfedett módszertani sajátosságaira.

A mi evolúciós ciklusunk előtt más ciklusok is voltak. Azok során keletkeztek és fejlődtek a kilenc Hierarchia lényei. Nekik további fejlődésre volt szükségük, de az csak a tudat *felemelkedő* áramlatában tudott teljesen végbemenni. A mi ciklusunk a felemelkedés érdekében először abba a szükségszerűségbe vetette őket bele, hogy először leereszkedjenek, és ezzel még az egész evolúciójukat is kockáztassák. És ez a körülmény az Atyai Világalap őskinyilatkoztatásának jellegében gyökerezik. Az Atyai Világalap úgy döntött, hogy a fejlődésbe úgymond egy új fermentumot (enzimet) vezet be, amely nincsen a már létező Hierarchiák egyikében sem. Minden fejlődés magas rendű lények áldozathozatala a teremtés oltárán. Ettől növekszik a világban a jó mennyisége. És ebben áll a mi evolúciós ciklusunk értelme, de sajátossága az, hogy a világon a *legmagasabb rendű jó* születésének ciklusává kell válnia. Ezért a mi ciklusunkat **etikusnak** lehet nevezni. *A szeretetnek a szabadsággal való egyesülése a legmagasabb etikai cél*, és eléréséhez maga az Isten is feláldozta magát: „Az Atya elküldte a világba a Fiút.” És eközben még el kell mondani, hogy semmilyen szabadság sem keletkezne áldozatból, ha az áldozatot nem lehetne szintén *elvetni*. Így vált maga az etika, a moralitás *dialektikussá*.

Az ősi Szaturnusz eonjában a Trónok vagy Akaratszellemelek hoztak áldozatot a teremtés oltárán. Akik az áldozatot elfogadták, a Kerubok voltak, akik felettük álló Hierarchiák. „Az áldozati füst[jük]”, mondja Rudolf Steiner a Kerubok szárnyaihoz emelkedik, és ebből születik az idő, vagyis a fejlődés, és egy új szubsztancia, a hő. És a hő lényege mindig ilyen marad – ez lényegében áldozat. Az áldozathozatal boldogságának érzéséből születik, ezt a boldogságot élük át az ősi Szaturnuszon az Akaratszellemelek. A hő az áldozat külső megnyilvánulása.

Itt tehetünk egy feltételezést, és azt mondhatjuk, hogy a miénket megelőző evolúciós ciklusban a fejlődés princípiuma olyan volt, hogy a szeretetet szeretettel fogadták, és ez szülte a lényekben a

boldogság átélését. És semmi más sem volt. A mi ciklusunkban azonban valami más jött, mégpedig „az áldozat elutasítása”. Morális értelemben az elutasítás még az elfogadásnál is magasabb rendű, de szenvedést okozott, a leküzdött szenvedés pedig növeli a szeretetet, új erőt ad neki.

A fejlődésnek ez a princípiuma azért vált lehetővé, mert megszületett az idő. Akkor, az ősi Szaturnuszon, a hierarchikus lények egy fajtája, annak köszönhetően, hogy a Kerubok *elfogadták* a Trónok áldozatát, a Személyiségsszellemek Én-lények szintjére emelkedtek, és az „állandóság” (öröklét) állapotából a „folyamatba” (fejlődésbe) léptek, *(idő)tartamot* kaptak. Ennek a tartamnak a hordozói, a valóságai ezek a Személyiségsszellemek. Ők válnak Korszellemekké, a fejlődés pedig az időben haladhat úgy előre, mint hátra is, ahogyan *siettetheti* a számára megadott tempót, ugyanúgy *lassíthatja* is azt, vagyis lemaradhat.

De kövessük tovább, hogyan szövik a Hierarchiák annak a Szeretetnek hatalmas „szövetét”, melyben az evolúciós ciklusunk megvalósul, hogyan születnek benne az etika dialektikájának alapjai, abból pedig a jó és a gonosz szembenállása. A Trónok, feláldozva a fizikai szubsztanciát, magukból bátorságot, önfeláldozást, hűséget, önfeledtséget árasztanak ki. És ennek az áldozatnak a szemléléséből az egy fokkal alacsonyabban álló Bölcsességsszellem-hierarchiáknál (Kyriotetes) egy impulzus születik, hogy kifejlesszék az *adományozó erényt*, fejlesszék a kegyelem önmagukból való adományozásának képességét, mint fő tulajdonságukat. „Ezeknek a szellemeknek a fő jellemzője az adományozó, a kegyelemként működő, adni képes erény. Ők a Világegyetem hatalmas Adományozói!” (GA132, 1911. 11. 07.). A Trónok pedig a „hatalmas áldozathozók”. Annak köszönhetően, amit a Bölcsességsszellemek adnak az evolúciónak, azt szövedék és élet hatja át. Ez különösen a második eonban, az ősi Nap-eonban nyilvánul meg.

A Trónok a Nap-eonban folytatják saját szubsztanciájuk átadását, de itt megváltoznak a külső körülmények. Az ősi Szaturnuszon keletkezett idő valós hosszúságot kap. Benne a „hatalmas Adományozók” az evolúció oltárára már éteri szubsztanciát tesznek. Az eon saját életre, mint folyamatra tesz szert. Az „Adományozók” által az időben kiárasztott bölcsesség-áradatokat az Arkangyalok fogadják, akik ennek köszönhetően emelkednek ember-fokra (a Föld-eon emberfokára, de a Nap-eon feltételei között). Ők a Nap perifériájáról fényként tükrözik (reflektálják) azt vissza, és így keletkezik a *tér*. Eközben *a hő a levegő állapotáig sűrűsödik*, amely a kegyelmet adományozó Bölcsességsszellemek külső megnyilvánulása.

A Napon azonban valami új is előlép az evolúcióban. Némely Kerub *elutasítja az áldozat*, és a belőle felszálló áldozati „füst” *elfogadását*, mivel ezek az időben és a rá jellemző keletkezésben és elmúlásban tárnak fel.

Ezek a Kerubok elkülönülnek az időtől, s ennek köszönhetően megtörténik az időre és az örökkévalóság való szétválás; az örökkévalóság mint olyan, legyőzött. *Az áldozat elutasításával kezdődik valójában az isteni elrendeltség elutasítása*. De vannak olyan lények is, akiknek megvan a vágyuk, hogy elfogadják az elutasított áldozatot. És akkor az áldozat – elfogadás viszonyt, amely *hatásában* alulról felfelé irányul, felülről lefelé irányuló áldozat – elutasítás – elfogadás viszony váltja fel. Így válik valósággá, a fejlődés élő szövetévé az Atyai Világalap hiposztázis-kinyilatkoztatásának két háromszöge, melyeket a 30. ábra mutat.

A fejlődésnek ezt az átorientálását veszik magukra egyes Bölcsességsszellemek, de ezzel kénytelenek lemondani az örökkévalóról, az „állandóban” való legmagasabb létről. Ez azt jelenti, hogy *lemaradnak*.

Így keletkezik a Hierarchiák ahrimáni sora. Vesznek-e ezzel magukra valamilyen vétet? Nem, nem vesznek. Az elmaradásuk annak következménye, hogy a Kerubok egy része elutasította az áldozat elfogadását, hogy az egy alacsonyabb fejlődést szolgáljon, mint a Bölcsességszellemek fejlődése. És ezzel az Atyai Világalap akaratát teljesítik, hogy ne csak önmagukat nyilatkoztassák ki, hanem saját kinyilatkoztatásuknak: az időtartamnak, az idő telésének új minőséget adjanak.

Az áldozatról való lemondásnak köszönhetően és amiatt, hogy ahrimáni lények jutottak ehhez az áldozathoz, ennek szubsztanciája egyre durvábbá válik, és a Hold-eonban vízzé válik, amely ennek az áldozat-elutasításnak a külső kifejezése, és a szellemi ősforrásától egyre inkább eltávolodva, tőle elidegenedve, és ezzel együtt saját értelmétől elidegenedve, a Föld-eonban a halál állapotáig jut, amelynek kifejeződése a szilárd elem.

Az áldozat elutasított szubsztanciáját luciferi lények is birtokba veszik, akik ebben az esetben nem követik a Kerubok irányító impulzusait, hanem azoktól függetlenül cselekszenek, szabadon kiélik szenvedélyeiket és vágyaikat, és a normál fejlődésű istenek ellenfeleivé válnak.

Rudolf Steiner ezekre a legnagyobb világeseményekre a következő magyarázatot adja: „A bölcs világvezetés számára ez úgy volt megrendezve, hogy az istenek maguk hívták elő ellenségeiket. ... az istenek mintegy előre látták: ha a továbbiakban is úgy fogunk teremteni, mint ahogyan ezt a Szaturnusztól a Napig [haladva] tettük, akkor sohasem keletkeznek szabad, a saját belátásuk szerint fellépő lények. És hogy ilyen lények tudjanak keletkezni, meg kellett engedni az ellenfeleink keletkezésének lehetőségét, hogy ellenállást találjunk abban, ami az időnek van alávetve. Ha pedig az áldozatot teljes egészében elfogadjuk, akkor az evolúció nekünk lesz alárendelve. Ezért nem fogjuk ezt tenni!” (uo. 1911. 11. 14.).

Előre látva, hogy néhány olvasó a gondolkodás „karamazovi” módjába kerül, Rudolf Steiner hozzáteszi: „Valaki itt bizonyára ezt mondja: Az istenekről a legjobb véleményem volt. De ez olyan, mint annál a spanyol királynál, aki amikor meghallgatta a világ felépítéséről szóló magyarázatokat, ezt mondta: Ha én lettem volna az Isten helyében, mindent egyszerűbbre építettem volna” (uo.). Rudolf Steiner a jó és a gonosz problémáját tanulmányozva, egy másik helyen azt mondja, hogy az embernek készen kell állnia kényelmetlen igazságokat magára venni.

*

A Hierarchiák kilenc fajtája az evolúcióban való részvételük jellege alapján három csoportra oszlik. Az elsőnél, a legmagasabbnál – ez az I. Hierarchia – az evolúcióban való feladat a világ *teremtése*, a másodiknál – „önmaga teremtése”. Ennek lényeinél ezért a mi ciklusunkban *szubjektív kívánságoknak* kell lenni. Emiatt képesek a fejlődésben olyan feladatokat magukra venni, melyek egyoldalú jelleget adnak neki. Ezért a II. Hierarchia lényei nem rendelkeznek az Atyai Világalap közvetlen látásával. Ők Istent a „kinyilatkoztatásaiban látják, abban, ahogyan megjeleníti magát az Arcán keresztül ... [és] számukra lehetetlen bármi olyat tenni, amit maga az Isten nem akar” (GA110; 1909. 04. 18.(b)). Ezért a lemaradásuk feltételes jellegű. Ez az ő „adományozó erényüknek” egy másik formája.

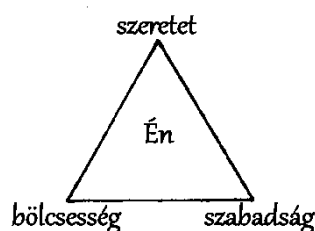
Más a helyzet a harmadik csoport, a III. Hierarchia lényeivel: Angyalok, Arkangyalok, Archék (Személyiségszellemek és Korszellemek). Az ő tudatszintjük nem teszi lehetővé, hogy felemelkedjenek a fejlődés magasabb céljaihoz és törvényeihez. Azonban ez lehetőséget ad számukra, hogy tudat és az akarat legszubjektívabb, legszemélyesebb formáját fejlesszék a Hierarchiák közül. Vagyis az ő

szférájukban születnek meg a szabadság teremtetty lények általi megszerzésének első előfeltételei. De ez valami egyedi dolog a Világegyetem létében, ezért amikor a szabadság érzése először megjelenik, „szemtelenül” követik annak magasabb Hierarchiáktól érkező impulzusait. És ezért seregeik úgymond „komolyan” lemaradnak. A lemaradásuk visszafordíthatatlanná válhat. Az embereknél pedig természetesen még veszélyesebb módon jelenik meg a lemaradás.

„Az Angyaloknak – mondja Rudolf Steiner – nincs saját életük. A saját életük kinyilatkoztatás”, magasabb lények kinyilatkoztatása (GA136, 1912. 04. 08.). Ezért amikor a II. Hierarchia lényei elkezdtek a maguk számára úgymond „kisajátítani” az Akaratszellemelek (Trónok) elutasított áldozatát, akkor a III. Hierarchia lényei is késztetést éreztek arra, hogy ezt tegyék. Néhányukat megragadta az a késztetés, hogy ne csupán a magasabban álló Hierarchiák lényeitől függjenek, hanem saját életet fejlesszenek magukban. És éppen ez a törekvésük, hangulatuk határozta meg a földi éonban a káiniták jellegét.

Ezeket az Angyalokat lázadóknak lehet nevezni. Az ember önállóságát készítették elő. De „ennek a következménye valami szörnyűség volt: a saját lényének megtagadása, a valótlanág, a hazugság”. Ezt nem annak érdekében tették, hogy hazudjanak, hanem a saját életük fejlődése érdekében, ugyanakkor ennek következményeként létrejöttek a „hazugság szellemei”, melyekben az igazság elferdítése *vált a létformájukká*. Az Angyaloknak ezt a kategóriáját luciferieknek nevezzük. Ők összezavarodtak a fejlődésben való részvételükben, lemaradtak az ősi Hold éonjában, ahol a vezetőjük egy lemaradt Mozgásszellem (Dyameis) volt – a II. Hierarchia lény. Erős hatást gyakoroltak rájuk akkor az ahrimáni Arkangyalok, akik az ősi Nap éonjában maradtak le. A Föld éonjában lépett elő ciklusunk legmagasabb áldozathozója: Krisztus. Saját áldozathozatát a végsőig: az emberig vitte. És befogadta saját közegébe a gonosz emberi hordozóját: Júdást. Rudolf Steiner egy ilyen gondolatot hangsúlyoz: „Az érzékfeletti lények hatását lehet jónak vagy gonosznak bélyegezni, de magukat a lényeket sohasem (GA138, 1912. 08. 30.). Másik dolog a földi emberek. A gonoszra való *hajlam* tudat alatt mindegyikükben benne rejlik. Minden ember képes felvenni a gonoszt a hajlamai közé. Ez individuális fejlődésének alighanem minden fő tényezőjének köszönhető.

Ezek között az első helyen áll a szeretet és a szabadság. Sem az egyikre, sem a másikra nem tudna szert tenni, ha nem lenne számára adott a jó és a gonosz közötti választás szabadsága, beleértve az Igazság Szellemének (Szent Szellem) elfogadását vagy el nem fogadását, akinek impulzusai meg kell hogy termékenyítsék a kultúránkat, sőt az Életszellem elfogadását vagy el nem fogadását is, aki legyőzte a halált (Krisztus). Maga a választási lehetőség attól függ, hogy az ember mennyire fejlesztette saját individuális Énjét. És itt lép jogaiba az intelligencia, a gondolkodás. És az ember, amikor gondolkodni

31. ábra

kezd, elkezdi meghalni. Mintha egy ördögi kör jönne létre. Ez a kör csak etikai módon oldható fel: a gonosznak jóvá változtatásával. Az „átváltoztatás” az „elutasítást” követő fejlődési kategória. Az emberben az átváltoztatás motorja a következő triád (31. ábra). Központosító erőként az emberi Én lép benne elő. És mélyen téved mindenki, aki abban reménykedik, hogy Énjét itt egy magasabb lény helyettesítheti a saját Énjével.

Ez ugyanis Isten őskinyilatkoztatásának kifejeződése a teremtésben, az emberben. E háromszög elemeinek megismerése oda vezet, hogy megismerjük a jó és a gonosz együttlétezésének titkát.

A bölcsesség, mondja Rudolf Steiner, csak ott tud uralkodni, ahol a szeretet egy egységes lény uralkodik. Ha pedig szeretet megy egyik lénytől a másik felé, akkor az csak olyan feltételek között tud végbemenni, ha az szabad adomány. Isteni erővel kell rendelkezni ahhoz, hogy a szabadságot, és így a szeretet erejét is újra és újra megszerezzük (publikálatlan előadás 1908. 02. 20.).

A létesülés alacsonyabb, kezdeti fokain az „Én” ellentétes a szeretettel. Teljes egészében egoizmus hatja át. A luciferi lények, akik az embernek a bölcsesség csíráját, az ő szubjektív individuális bölcsességét adományozzák, ezzel az individuális alacsonyabb „én” megszületését alapozták meg. Csak a Krisztus-princípium hatásának köszönhetően tud ez az „én” növekedni és egész környezetével összhangba kerülni. Amíg ez nem megy végbe, a luciferi folytatja az emberben a szétválasztó tevékenységét. Az embert mindattól, ami az embereket egybevezeti, elszigeteli, de ugyanakkor azt is megakadályozza, hogy úgymond „a szeretet osztatlan masszájába omoljanak” (uo.).

Ilyen módon két erővel van dolgunk, melyek az embert igazi feladatától két irányba vezetik. De ezek poláris szembenállásától erősödik az önálló Énje. És enélkül az önállóság nélkül az individuális szeretet lehetetlen lenne. „A szeretet és a bölcsesség princípiuma vezetett bennünket a lélekhez, a szellemhez, az Énhez. A gonosz ezen a szellemi tényen alapul”. A gonosz keletkezése csak annak köszönhetően vált elkerülhetetlenné, hogy a Föld Istene a Szeretet Istene, és hogy önálló én-ember alakult ki (uo.).

A luciferi erőknek köszönhetően az ember elnyerte a szabadságot, de nekik köszönhetően szívta magába a gonosz erőit is. És ezért van az, hogy az ember, amikor individuálisan a jóhoz fordul, először a gonosz erőinek lesz alávetve, vagyis a szabadság elnyerését köszönheti nekik. De ez a fejlődésnek csak az előzetes szakasza. A szeretet erejének növekednie kell, hogy képessé váljon a gonoszt jóvá alakítani, és így egyidejűleg megfizetni a fejlődésért a tartozást a világnak. Krisztus pedig azért engedte meg a gonosz létezését, hogy megszülethessen a legnagyobb jó: a szeretetnek a szabadsággal való egyesítési képessége.

A bölcsesség, amely először intellektusként lépett belénk, belsőleg kapcsolatban áll a tévedés képességével. Az ember a teremtéstől a romboláshoz fordulhat. Ez pedig azt jelenti, hogy magunkban kell hordoznunk a betegség és a halál képességét. Ennek köszönhetően fejlesztjük ki magunkban a bennünket tökéletesítő erőket.

Végül, a legintellektuálisabb tevékenységben, a gondolkodásban, amikor ítéleteket alkotunk, képzeteket hozunk létre, a polárisan ellentétes princípiumok ütközésének kell végbemenni: az állításnak és tagadásnak, a fogalomnak és észlelésnek – és ezek mögött szimpátia és antipátia áll bennünk.

Rudolf Steiner ezt a folyamatot így magyarázza. Azt mondja, hogy akaratunkban két pólus van: az úgynevezett külső, a külvilágra irányuló és a nappali ébrenlét idején tudatosuló akarat, és a belső, alvó akarat, amely döntőrészt az alvás idején, de a test szerves folyamataiban nappal is tevékeny. Amikor az akaratunk, amely önmagában mélyen alvó, feltör, akkor az érzésig kivilágosodik. Míg a belső, alvó akarat antipatikus érzéseket kelt, addig a külső, éber akarat érzésben szimpátiával telt kapcsolatba hoz bennünket a világgal.

Ezután az érzés viszont a képzetek kialakításának folyamatába csapódik bele. Vagyis a képzetek az individuális Én-tevékenység összességéből alakulnak ki bennünk, habár az akarat és az érzés absztrahálódik bennük. „Mindaz, amit a logika negatív ítéleteknek nevez, az antipátia érzésének és ennek megfelelően az alvó akaratnak a képzetek világába való ütése” (GA208, 1921. 11. 06.). Ennek

megfelelően az éber akarat és a szimpátia érzése megerősítő ítéleteket idéz elő bennünk. Tovább emelkedve felfelé, a pozitív ítéletek a fény tapasztalásához vezetnek bennünket, a negatívak a sötétség tapasztalásához, máskor pedig a hang vagy a némaság tapasztalásához. Ez kiterjed a 12 érzékszervi észlelés egész rendszerére. Mivel pedig az érzékeléseken keresztül az emberbe áradó külvilág az istenek tevékenységével van áthatva, így az ember egészen az Isten – egyik esetben luciferi színezettel – vagy egy szó hangjának megtapasztalásáig jut. És ez kiterjed a 12 érzékszerv észlelésének teljes rendszerére, egészen Isten megtapasztalásáig: egyik esetben a luciferi színezetű Isten, a fényben való Isten megtapasztalásáig, a másik esetben pedig az ahrimáni színezetű Isten, a sötétségben való Isten megtapasztalásáig.

Ennyire hatalmasak a következmények, melyeket az ember individuális létesülése, az ítéleteiben, érzéseiben, akaratában a szimpátia és antipátia erők ütközése idéz elő. – „Érezni lehet az egyiptomi sírköveken és más alakokon, hogy bennük ... művészi módon van ábrázolva ez a szimpátia-»igen« és antipátia-»nem«” (uo.).

Az alvó akaratból felemelkedő, és a lelki életünkben mindenféle antipatikus dolgot létrehozó erők a forrásai egoizmusnak, az ember világtól való elzáródásának, melyek ha túllépik ezeknek a folyamatoknak az egészséges határait, a gonoszt szülik. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy ennek az alvó, a szervezetet helyreállító erők hatássférájába beavatkoznak a „sötétség lényei”, az ősi Szaturnuszon lemaradt archék, akik lemaradásának az evolúcióban betöltött pozitív szerepe éppen abban áll, hogy regenerálják a nappal fénye és a tudat fénye által lerombolt emberi fizikai testet, amely az ősi Szaturnuszról származik (l. GA122, 1901. 08. 21.); de hogy a lemaradt archék, akiknek mind a mai napig megvan a vágyuk, hogy az ősi Szaturnusz tüzes anyagában „fürödjenek”, amely ma az emberi vérbe van bezárva, „a jövőben a legrosszabb hatást éppen a vér legalacsonyabb vágyaira fogják gyakorolni, ha meg tudnak benne gyökerezni” (GA266-1, S.345). Ezek a szellemek az embert a mi gyökérrasszunk idején a gonosznak még nagyobb erejével fogják kísérteni, mint Lemúria luciferi szellemei és Atlantisz ahrimáni szellemei (GA107, 1909. 03. 22.)

De az ember mindkét fentebb mutatott irányba hatva tud gonoszt teremteni. Ezek külön-külön véve önmagukban általában nem produktívak. A Misztériumokban a tanítványoknak ezt mondták: „egyáltalán nem létezhet olyan jó, amelyre mint egy egyszer s mindenkorra adott nyugodt jóra lehet törekedni. Nem, a jó csak annak köszönhetően jön létre, hogy az ember, az ingához hasonlóan, képes mindkét irányba kilengeni, és belső erői segítségével megtalálni az egyensúly felállításának lehetőségét, megtalálni közöttük a középső helyzetet, a középső mértéket” (GA155, 1912. 05. 30), más szavakkal szintézisbe hozni őket. Az ellentéteket szintetizálva pedig az ember a világban egy új dolgot teremt, és eközben ő maga is fejlődik. És létezésének ez a fő feltétele, ha a középső úton, Krisztus útján akar haladni. Ennek köszönhetően az ember olyan állapotba kerül, melyben nincs egyetlen olyan minőség sem nála, amely ne lenne ambivalens, ne tartalmazná önmagában mind a pozitív, mind a negatív pólust, amely nem lehetne úgy jó, mint gonosz.

Vegyünk például egy olyan megkérdőjelezhetetlennek tűnő erényt, mint a bátorság. Két olyan szituáció van azonban, melyekbe ha az ember belekerül, „vagy elveszik a világ számára, a világ foglyul ejti őt, elerőtleníti, kimeríti, ahogyan ez a vakmerőség esetén történik, vagy a világ vesz el számára, ha megkeményedik az egoizmusában, ahogyan ez a gyávaság esetén történik” (uo.)

Ez alól a szabály alól még a szeretet sem kivétel. A vérségi, vak szülői szeretet az embert még meg is tudja ölni. A „máshitűek”, „hitetlenek” irányában való gyűlöletet kultiváló vallásos szeretet szüli például az iszlám fundamentalizmust, melynek szélsőséges kifejezésévé vált mára az ISIS.

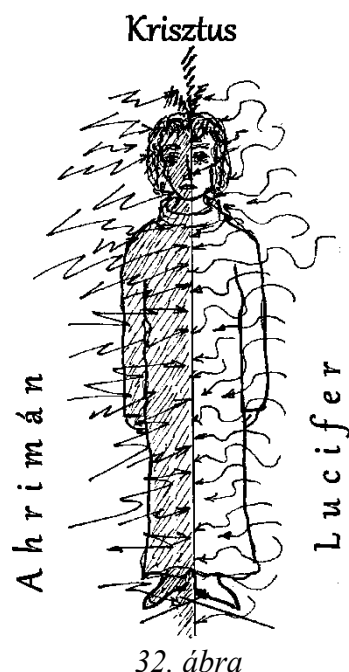
De az embernek nemcsak a belső lelki minőségei kétpólusúak, számára kétpólusúak a földön való fizikai létezés objektív tényeinek hatásai is. Vegyük például az általa tapasztalt fényt. A fény a maga érzékfeletti valóságában a fény luciferi elemi lényeknek összessége, és ők arra törekszenek, hogy már a mi korunkban megszabadítsák az embert – ahogy ők tartják – a földi béklyóktól, a földi nehézségtől. Ebben az értelemben az emberre még az égen ragyogó Nap is kísértő módon hat. Ezt sugallja nekünk: „Ó, ember, miért kellene a Földön maradnod, te magad is lény lehetsz a napsugárban. Akkor elkezded megvilágítani és boldoggá tenni a Földet. Akkor már nem lesz szükséged arra, hogy a Földön legyél, hogy megvilágosodj és boldoggá legyél” (1924. 03. 14.). Ezzel a kísértő Nappal harcol a sötétség, de ha az ember átadja neki adja át magát, akkor azt kockáztatja, hogy elvágja magát a létezés összes többi részétől. Ezért a fény és a sötétség között önmagunkban kell egyensúlyt kidolgozni. A normális fejlődésű istenek ezt a fehér fényt a világossárgáig, világosvörösig tompítják, a velük szemben álló sötétséget kékig, liláig világosítják. Így keletkezik a színskála. Ezek az istenek ezt mondják nekünk érzékfeletti módon: „A sötétség nem temethet el téged, mint lelket a Földön; képes vagy a rád ható földi nehézségnek ellenállni” (uo.) A sárgás-rózsaszínes fényben a krisztusi út fényét élheted át, amely az ahrimáni sötétség és a luciferi fehér fény között vezet. A szín megment bennünket, tompítja a fényt. A sárga és a piros nem engedi meg, hogy elhagyjuk a Földet, a lila, a kék nem engedi meg a sötétségnek, hogy eltemessen bennünket a földiben, hogy a nehézségi erő által a lélek elvesztéséhez vezessen bennünket.

Lucifer és Ahrimán között a hő elemekben is állandó harc folyik az ember birtoklásáért, vagy a hőség, vagy a hideg segítségével. A hőben az ember mint énség feloldódik, a luciferi lények az emberi elégedettség-érzést kiszívják a világhőbe, a hidegben pedig az ember egész lényét szétszaggatja a fájdalom.

Végül maga az élet és a halál is szemben áll az emberrel, mint két egyoldalúság. Ez már a levegő összetételében is megnyilvánul: az oxigénben és a nitrogénben. Az oxigén, mondja Rudolf Steiner – Lucifer külső maszkja, a nitrogén pedig Ahrimáné. Ha az ember az akaratának működésében lehetővé teszi az oxigén lényeknek, hogy benne egyre erősebb tevékenységet ébresszenek fel, akkor végül elveszik abban a tevékenységben, elveszíti a szellemi alkotás lehetőségét. A nitrogénben pedig a semmibe fagy bele, nem egyszerűen meghal, hanem a nitrogén ahrimáni lényei bizonyos esetekben megfosztják az embert mindenféle létezésről (ahogyan ez a cian bevételével történik).

Így jutunk az emberi fejlődés számára kivételesen fontos *hármasság* megértéséhez, *melyben Krisztus önmagát Lucifer és Ahrimán között jeleníti meg*. Ez az emberi evolúció mondhatjuk végső igazsága. Az Antropozófia világba érkezése előtt erről az igazságról csak a magas beavatottak tudtak. Az ember, ha törekszik önmagában megvalósítani a „nem én, hanem maga Krisztus énbennem” princípiumát, magát éppen ebbe a konstellációba állítja, akkor pedig a Krisztushoz vezető út állandó harccá válik önmaga középső helyzetben való megtartásáért a két világpolaritás között. Ez a létesülés útja, amely állandóan abból áll, hogy a luciferit kioltja az ahrimáni által, és fordítva. Lényegében ez a gonosz jóvá alakításának útja. A gonosz akkor az ember fejlődésének, és nem az elpusztításának tényezőjévé válik.

Az ember egész lény, a lényének egész soktagú struktúrája (hármasság, hetesség) lényegét tekintve egyszerűen két részből áll. Közülük az egyikre állandóan Ahrimán, a másikra pedig Lucifer hat.

32. ábra

Az emberben a krisztusi valójában csak egy *határ*, melyen az érte harcoló luciferi és ahrimáni hatás ütközik benne. Ennek a határnak nincsen „vastagsága”, egyszerűen határ és állandó átalakulás (32. ábra). Ez az egyik, sőt lehet, hogy a legfontosabb azok közül a „kényelmetlen igazságok” közül, melyekkel a gonosz titkát megismerő embernek meg kell küzdenie. De akkor kiderül, hogy ennek feltárása a megmentésünk, üdvösségünk titkának megismerését adja számunkra. Ezért a gonosz titkának megismerése „nem szolgálhat okul a pesszimizmusra, hanem a *felébredést* kell, hogy segítse” (GA185, 1918. 10. 26.).

Ha az ember nem fogadná magába a gonoszra való hajlamot, akkor nem lenne képes – különösen a tudati lélek korában – megtalálni a Krisztushoz való viszonyt, Akinek a kultúra minden megjelenését meg kell termékenyítenie, hogy azok „ne legyenek halott jelenségek” (uo.). Az ember lényegét tekintve egy etikai lény. A gonosz jóra fordítása elsősorban az ő feladata a Földön. És amikor ezt megoldja, akkor ezzel megmenti az egész világot, ő maga pedig felemelkedik a szabadság és szeretet lényének Hierarchiájába. Az Atyai Világalap ezt a hierarchiát a Szeráfok fölé tervezte helyezni: „Az embernek adott az a lehetőség, hogy önmagából kiindulva olyan célt érjen el, melyet valójában még a legmagasabb Szeráfok sem érhetnek el önmagukból kiindulva ...”(GA110; 1909. 04. 18.(b)).

Rudolf Steiner az „Emberiség képviselője” c. szoborcsoportjában az Ahrimán–Krisztus-Lucifer hármasként ezt a konstellációját művészileg abszolút zseniálisan és ezoterikusan mérhetetlenül mélyen ábrázolta. Ennek a szobornak korunk számára ugyanolyan jelentősége van, mint az Ízisz-ábrázolásoknak az ősi egyiptomi kultúrkorszak számára.

Az ember által itt kapott feladat egyedisége kétségtelenül a világ egész létére kiterjed. Erre mutat rá az egyik evangéliumi vers, amely az egész világteológia számára botlatókövet képez. Krisztus ott ezt mondja az egyik „főnöknek”: „miért nevezel engem jónak? Senki sem jó, csak egyedül az Isten” (Lk 18,17).

Rudolf Steiner azt mondja, hogy ezt a verset egy másik verssel együtt kell nézni, ahol Krisztus ezt mondja: „Legyetek azért ti jók, miként a ti mennyei Atyátok jó.” (Mt 5,48). Ha meg akarjuk érteni az emberben azt a tendenciát, törekvést, mely a jóhoz vezet, „akkor a lényeg az, hogy valóban érthető legyen, hogy az a vélemény, miszerint valaki már jó tud lenne, tökéletesen hamis...A jó éppen olyan, hogy az ember *csak törekedni* tud rá, maga előtt tudva egy elérhetetlen példaképet, a jó ösképet”. Ilyen ösképre mutat rá Krisztus: „... jónak a világ *Ősalapját kell nevezni, mint az Istenben, vagyis az Atyában, Fiúban és Szellemben lévő egységet* (általunk kiemelve – G.B.), de Őt nem akként, ahogy a Földön vándorol (vagyis mint Jézus Krisztus), habár Őt (Jézus Krisztus) Krisztus mind átlélt, mind átszellemiesíti” (GA343; 1921. 10. 08.(2)).

Az Atyai Világalap, mint a „három fiú” egysége mindent Krisztusra bízott, de Ő maga eközben a jó, a jóság legmagasabb, feltétlen ősfenoménja maradt.

Rudolf Steiner fából készült szoborcsoportja
„Az emberiség reprezentánsa”

*

Aligha kell arról beszélni, hogy a jó és a gonosz megismerésének, akármennyire is előrehaladt, nem szabad relativizálnia a gonosznak az evolúcióban játszott veszélyes szerepét vagy hogy arra ösztönözzön bennünket, hogy kompromisszumot kössünk vele. A gonosz hierarchikus hordozói, különösen a III. Hierarchia lényei, készek úgymond végigjátszani a szerepüket, készek az egész Világegyetemet az ember számára halálos útra vezetni. A gonosz pozitív szerepe tényszerűen csak abban áll, hogy jóvá lehet alakítani. Ha ez nem történik meg, akkor vagy az ember veszíti el a világot, vagy a világ veszíti el az embert. *„Ennek vagy annak az elkerülésében áll az, amit jónak nevezhetünk”* (GA155, 1912. 05. 30.) Hogyan hozzuk létre a jót? A gonosz ehhez a legjobb tanító.

Épp ezt a feladatot oldja meg az ember, ha egyesül Krisztussal az Ő Lucifer és Ahrimán közötti helyzetében. De ahogyan már mondtuk, ez „az utolsó igazság az emberről”, a földi evolúciójáról, ez sem áll mozdulatlanul. Ez is, mint minden más, fejlődik. A tudati lélek korában, különösen annak modern szakaszában, amely 1879-ben kezdődött Michael Arkangyálnak a történelmi folyamat vezetői küldetésébe való belépésével, két nem pusztán kultúrtörténelmileg, hanem összevolúciós jellegében is hatalmas folyamat zajlik. Ezek: Krisztus második eljövetele az *éteri erők világában*, és *Ahrimán földi inkarnációja*. Ezek fordulóponttá teszik a kultúrkorszak modern szakaszát az egész evolúciós ciklus számára. Ez teljesen egyedülálló fejlődési konstelláció.

Az 1879. évvel kezdődően az emberiségnek a következő, már magasabb tudati formához kell teljesen felemelkednie, amelyhez az első hozzáférést a szemlélődő ítélőerő, a szemlélődő szellem elsajátítása adja. Az ilyen gondolkodás utat nyit az ember számára a szabad akarathoz, melyre a morális intuíciók világában tesz szert. És az ahrimáni szellemek különös elszántsággal és éppen a mi korunkban állnak szemben az emberiség e kezdődő teljes felemelkedésével. Számukra a globális michaeli peresztrójka feltételei között egy meglehetősen kedvező lehetőség jön létre arra, hogy az egész múltbeli evolúciót (annak „gömbjeit”) annullálják, és saját evolúciós ciklusukat kezdjék el. Ezért Rudolf Steiner korunkat jellemezve ezt mondja: „A mostani időtől kezdve az emberiség közegében *radikális gonosz* lép elő” (GA196, 1920. 02. 22.). Emiatt „a világot ma nemcsak az a veszély fenyegeti, hogy az ahrimániba siklik, hanem az is, hogy a Föld elveszíti misszióját” (GA196, 1920. 07. 18). Eközben „a hanyatlás olyan gyorsan történik, hogy nagyon kevés idő áll rendelkezésünkre...” (GA200, 1920. 10. 17.).

Ez a XX. század első negyedében hangzott el; a XXI. század első negyedében ezen nincs mit bizonyítani. Mögöttünk egy szörnyű kísértetként maradt az apokaliptikus XX. század. És amivel a XXI. században rendelkezünk: szellemi lényegét tekintve a szellem romjai, a kultúra romjai, az etika romjai. Az ilyen romok a fizikaiaknál sokkal szörnyűbbek. Eközben, figyelmeztet Rudolf Steiner, „a kultúra továbbra is romokba fog fordulni ... A külső földi lét, olyan mértékben, amennyire az a megelőző időknek az eredménye, *el fog múlni*, és teljesen hiábavalók azoknak a reményei, akik azt hiszik, hogy a gondolkodás, akarat régi szokásai meghosszabbíthatók (GA202, 1920. 12. 25.).

A régi civilizáció a XXI. század kezdetétől teljesen illuzórikus jelleget ölt. Makszimái (alapelvei) kísértetként „járják be Európát” (ahogy Marx beszélt a bolsevizmusról), ahol két erő teljesen elvtelen, a megbékélésre semmilyen mértékben sem képes ádáz harca folyik:

- 1) ennek a civilizációnak a leggyorsabb eltemetéséért, új, egészséges alternatívája nélkül;
- 2) „a régi gondolkodási és akarati szokások megtartásáért”

Az elsőért a liberális-demokrata káiniták harcolnak, a másodikért a velük opposícióban állók frontja, a konzervatív ábeliták. Közös és fő jellemzője mindkettőjüknek: teljes szellemi csőd; a teremtő ideák teljes hiánya, és ebből következően gyakorlati terméketlenség. Az első helyen a hatalomért való harc áll, de most a világhatalomért, az egész emberiség feletti hatalomért. És ahogyan csak – gondolják ezek is és azok is – ezt a hatalmat megkapjuk, láthatóvá válik, hogy mit kell tenni; krízisek mindig voltak, és mindig megtalálták a belőlük kivezető utat. – Ilyen könnyelműen tagadják a fejlődést, azt csak mennyiségi változásokban látván, vagyis csak civilizációs szempontból ítélik meg, miközben a fejlődésben gigantikus *minőségi* elakadás van. És ez a minőség az *emberi tudat formája*.

A világgonosz központjainak, a földi világunk felett álló okkult-politikai hatalmaknak az erői, akik az örökletes bűnnek alávetett ember szimbólumát képező pentagramma, de fejjel lefelé álló pentagramma alapelvein egyesülnek, és ragaszkodnak ahhoz, hogy az emberiség visszatérjen a csoporttudat ősi formáihoz, a krízis valódi jellegét bizonyos mértékben megértik, de ezzel a megértéssel csak ők maguk akarnak rendelkezni, és ezért szokatlanul erős és totális intézkedéseket tesznek, hogy elnyomják az emberek tudatát, leegyszerűsítsék, lesüllyesszék az individuális szellem szándékait. És semmi sem jellemzőbb, ahogyan Rudolf Steiner mondja, mint a tudat lefojtásának ténye a lakosság úgynevezett művelt rétegénél a történetek megértésével, a dolgok igazi helyzetének megértésével kapcsolatban (l. GA185, 1918. 10. 19.).

Ez volt a XX. század elején, és száz év elteltével ez a helyzet csak súlyosbodott. Csak a múltban a tömegeket marxista doktrínákkal hülyítették, most pedig, egyszerűen szólva, az okostelefonokba nyomják az orrukát, levéve róluk a legalább némi fejlődés feladatát. Elveszett minden érzékenység a szavak, a gondolatok sőt még a cselekedetek iránt is. „Kinyilatkoztatásokat” csak a kifinomult, de emellett szintén halott erotikában vagy a futballban, a „futball misztériumaiban” keresnek.

És mégis, bármennyire reménytelennek is tűnik a krízis, mégis mondhatjuk, „habár ez paradoxonnak hangzik: ... minél szenvedősebb a modern kor, annál nagyobb gyümölcsöket adhat a jövő számára... de meg kell találnia azokat az embereket, akik képesek lehetnek nagy gondolatokat gondolni” (GA180, 1917. 12. 26.), lenne bátorságuk harcolni az igazságért és hordozni azt a lelkükben, hordozni egyenesen, komolyan, becsületesen, anélkül hogy a hazugsággal, a gonosszal kompromisszumot kötnének.

Ilyen ember kezdetben bizonyára nem túl sok lesz, de ők „kovászként” szolgálnak a jövőbeni megújulás számára, ha az Antropozófia által adományozott tudásra támaszkodva, azt mint a michaeli peresztrójának, a kultúra megújításának nagy módszertanát átgondolva, megértik a krízis lényegét és a belőle való kijövetel módszerét. Igaz, ezt ma ez erősen megnehezíti a „radikális gonosz” előlépése.

*

A gonosz amiatt vált radikálissá, hogy az ő oldalán megnyilvánuló azúrák, a Személyiségszellemek rangján lemaradt ahrimáni lények megnyilvánulásai aktivizálódtak. Ez egy nagy és félelmetes erő. Rá, mondja Rudolf Steiner, még Michael is nagy aggodalommal tekint. Ezek közül a lények közül a legfontosabb a Nap Szférájában gyökerezve lép elő Krisztus ellenfeleként, ő az Antikrisztus.

Rudolf Steiner az egyik előadásában koncentrált leírást ad a teremtésről és az azúrák emberre gyakorolt hatásának elveiről. Idézzük majd ezt a közlését, hozzáadva eközben magunktól, hogy a jövő idő formáját, melyben kifejeződik, a mi időnkben már fel kell, hogy váltsa a jelen idő. Itt a világ teljes lendülettel haladó ahrimáni peresztrójájának módszertani alapjait látjuk.

Nos, Rudolf Steiner így magyarázza nekünk: a Lemúriai korban ez ember asztrálestébe, ahol egyébként csak a Formaszellemek hatnának, luciferi szellemek léptek. A Formaszellemek, hogy ellenhassanak azoknak, megvédve tőlük az embert, betegséggel és szenvedéssel ruházták fel őt, amely kiegyensúlyozza az érzéki vágyakat és érdeklődéseket. Az ahrimáni szellemek az Atlantiszi korban érkeztek és ők tették lehetővé a tudatos bűnt és a tévedést. Az első esetben a világba a szenvedés, betegség és halál érkezett, a második esetben jött létre a karma, mely lehetővé teszi a tévedések kijavítását.

A mi időnkben még egy fajta lény hatol az emberbe. Lucifer az érzőlélekben telepedett meg, Ahrimán az értőlélekben, ahol a tévedés, a hazugság és a bűnre való késztetés keletkezik, harmadikként jön a tudati lélek, melynek tevékenysége „a fizikai test tudattalan átdolgozásában áll. És a közeledő jövőben ebbe a tudati lélekbe, de ezzel együtt abba is, amit emberi Énnek nevezünk – hiszen az Én a tudati lélekben emelkedik fel – azok a szellemi lények kúsznak be, akiket azúráknak nevezünk. Ezek a szellemek a gonosznak nagyobb erejét fogják fejleszteni, mint amilyenek valójában Atlantisz sátáni erői vagy a lemúriai korszak luciferi erői voltak.

A gonosz, melyet a luciferi szellemek hoztak az embereknek a szabadság áldásával együtt, teljesen megszűnik a földi kor (eon) során. Az ahrimáni szellemek által okozott gonosz a karmikus törvényszerűségek hatása során fog megszűnni. De az azurikus erők által okozott gonoszt ilyen módon nem lehet megváltani. Hiszen ezek az azurikus szellemek úgy fognak hatni, hogy az általuk megragadott – ez pedig az ember legmélyebb belsője lesz, a tudati lélek az Énnel együtt – *emberi Én egyesítve legyen a Föld érzéki világával*. Darabonként fogják elszakítani az Éntől, és azok amilyen mértékben a tudati lélekben gyökereznek, az ember olyan mértékben lesz kénytelen létének egy darabját a Földön hagyni. Amik az azurikus erők hatása alá esnek, *pótolhatatlan* veszteségek lesznek. Nem az egész ember válik zsákmányukká, de ezekkel az azurikus erőkkel az emberi szellemből darabokat vágnak ki. Ezek a lények ma azon a szellemen keresztül mutatkoznak meg, amely most *uralkodik, és amelyet csupán az érzékiségben való élet szellemének nevezhetünk, teljesen elfeledkezve az összes szellemi lényről és a szellemi világról* (általunk kiemelve – G.B.).

Azt mondhatjuk, hogy ma az azurikus lények inkább elméletileg kísértik az embert. Ma azt illetően vezetik az orránál fogva, hogy az Énje a fizikai világ eredménye. Ma egyfajta elméleti materializmussal kísértik őt. De a későbbiekben – és ez egyre nyilvánvalóbbá válik a rendezetlen érzéki szenvedélyek robbanásaiban, amelyek egyre inkább fellángolnak a Földön – elsötétítik az ember látását a szellemi lények és szellemi hatalmasságok tekintetében. Az ember semmit sem fog tudni és semmit nem is akar majd tudni a szellemi világról. Nemcsak arról lesz egyre inkább meggyőződve, hogy a magasabb morális ideák csak az állati ösztönök, késztetések magasabb átalakításai, nemcsak azt fogja megtudni, hogy az emberi gondolkodás annak az átalakítása, amivel az állat is rendelkezik, hogy az emberi alak rokonságban áll az állattal, hogy egész lényével az állatiságtól származik, hanem az ember komolyan is fogja venni ezt a nézetet és ezzel összhangban fog élni. ... A nagyvárosokban, ahol értelmetlen szenvedélyek vad orgiái nyilvánulnak meg, már láthatjuk azoknak a szellemeknek a groteszk pokoli tüzeit, akiket azurikusnak nevezünk” (GA107, 1909. 03. 22.).

Az „értelmetlen szenvedélyek” ilyen „vad orgiái” közé tartozik korunkban az, ami a futballpályákon és a rock-koncerteken zajlik. És a kialakult helyzet szörnyűsége abban áll, hogy *nincs semmilyen lehetőség* ezt elmagyarázni azoknak az embereknek, akik az ilyen orgiáknak köszönhetően egyfajta tömegtudatba süppednek. Mit lehet szembeállítani azon földi emberek *milliárdjainak* (!), akik az egész bolygón egyszerre tombolnak a tévéképernyők előtt a futballmeccsek idején? Az emberi méltóság tagadásának ez a formája képes elsöpörni mindazt, ami az útjában áll. Az emberekkel elhitették, hogy ők így „kikapcsolódnak”, „pihennek”, a rock-koncerteket pedig valami nagyszerűnek, már majdnem misztériumi kulturális eseménynek tekintik (pedig ezek valójában fekete misztériumok). A dolgok durván materialista szemléletével ennek ellentmondani semmivel sem lehet. – Akárhogyan is mozog az ember, akármit is tapasztal meg eközben, egyszerűen minden itt marad, a fizikai világban, mivel rajta kívül semmilyen más világ nincsen! – Ez az uralkodó meggyőződés. De éppen ezért olyan hatékony a „dehumanizáció” módszertana.

Az azúrák a Napnak még a Földből való kiválása előtt elkülönültek az evolúciós ciklusunktól. Még a Hold-eonban kidolgozták a Szellemént (Manasz), de az Életszellemet (Budhi) nem, ezért ők a szó legmagasabb értelmében: *manaszi* módon egoisták. Alacsonyabb gondolatformáinkkal asztrális létformákat teremtünk számukra. „Mindenhol, ahol a mértéktelenségnek, bujaságnak hódolnak, egy olyan anyag van jelen, amelyben hatalmas azurikus erők rafinált intellektualitást árasztanak a világba... A fekete mágia éppen az érzékiség mocsarából nyeri az őt különösen keményen szolgáló erőket. A szexuális

rituálék arra szolgálnak, hogy az embereket ezekhez a körökhöz kössék” (GA93a; 1905. 10. 17.) – Valójában ez a fő titka a földgömbön diadalmasan végigvonuló úgynevezett „szexuális forradalomnak”.

Az azúrák Kr. u. 666-ban támadták először az emberi individuális fejlődést (l. a „Gondisapuri Akadémia” témáját a következő előadásokban: GA182, 1918. 10. 16.; GA184, 1918. 10. 12., és a mi 7. fejezetünkben is). Akkor egy olyan civilizációt, kultúrát igyekeztek megalapítani, melynek szellemi vívmányaiban a tudati lélek ember általi kidolgozása dominált volna. És ezt majd 1000 évvel azt megelőzően, hogy ennek kora elkövetkezett! Vagyis az ahrimáni erők evolúciós törvényekkel való harcának különösen hatékony módszerét használták: meghatározott eredményeket idő előtt és ezért tökéletlenül elérni benne, amivel kizárják azok megfelelő időben való egészséges elérését.

Ha az a kísérlet sikeresen megvalósult volna, akkor a tudati lélek csak az ember úgymond kísértetét ragadta volna meg, a valódi ember pedig mindezek mögött maradt volna. És éppen ennek a kísérletnek az ismétlését tapasztaljuk a mai korban. Az azurikus lények az 1998-as évvel kezdve, a 666 éves ritmust használva, harmadik alkalommal indulnak rohamra a kultúra és a civilizáció ellen, hogy az embert megragadják a tudati lélekben, tisztán földi bölcsességet oltva belé, hogy lelkét a halállal rokonná tegyék, elszakítva őt a további fejlődéstől, a Szellemén individuális birtoklásától. Ahrimán inkarnációja pedig különösen kedvező feltételeket teremt ehhez.

Az ahrimáni szellem összes fajtája már hosszú idők óta készítette a kultúra és civilizáció összes tényezőjét oly módon, hogy azok kedvezőek legyenek Ahrimán inkarnációja számára. Most valami döntő dolognak kell végbemenni, az emberiséget nem pusztán világnézetileg, hanem szubsztanciálisan is le kell győzni. A fizikai test szubsztanciáját el kell szakítani a lelki-szellemi szubsztanciától (l. 7. fejezet). És ennek a Földön élő emberekben kell végbemenni.

*

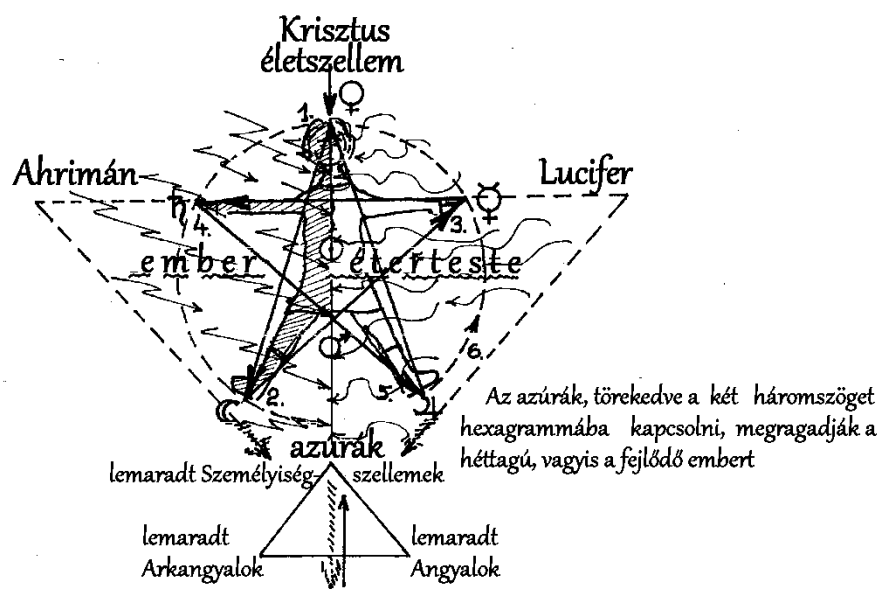
A lelki élet, a gondolkodás élete az embernél az étertestben gyökerezik. Ez a test, mint a konkrét földi ember teste, a szellemi magasságokba, a magas hierarchikus lények világába kiterjedve, rendelkezik úgymond a saját perifériájával is, ahol a szellem az emberben egyesül az anyaggal, ahol azoknak az egyikből a másikba való kölcsönös átjárása megy végbe. És éppen itt van az ahrimáni szellemek emberért vívott modern harcának központja, akire eszközként van szükségük ahhoz, hogy megsemmisítsék a fennálló evolúciót, és egy újat, az ő céljaiknak és érdekeiknek megfelelőt kezdjenek. Ez az *anyagiság* (alkímiai értelemben vett) *elemeinek* és a négy nekik megfelelő *éternek* a szférája. Ez a harc a modern civilizáció tényeinek sokaságában megjelenik, és ezeket éppen a jelzett értelemben kell érteni – akkor tudjuk megérteni azt, hogy mi megy végbe körülöttünk nap mint nap, és ami megértés nélkül azt a benyomást kelti, hogy az emberiség totális örületbe zuhan.

Így a döntő *harc, melyben Ahrimán a lemaradt Személyiség-szellem rangjában egyesíti és megszervezi minden erejét ahhoz, hogy fordulatot hajtson végre a számára szükséges evolúció felé, gyakorlatilag az emberi étertestet alkotó négyféle éterért való harcként* valósul meg. És mivel az éterek a természeti birodalmak alapját is képezik, ezért az ember elleni támadás belülről és kívülről is történik.

Ahhoz, hogy ebben a témában tovább haladjunk, szükséges legalább röviden érinteni az éterekről és elemekről való szellemtudományos tanítást. De előzetesen összefoglaljuk a 32. ábrán megadott témát.

Az isteni Hierarchiák három lénycsoportot képeznek, melyek közül mindháromba három fajtájuk tartozik. A háromság törvénye érvényesül itt. Ez a lemaradt lényekre is érvényes. Ezért mondhatjuk, hogy az azúrák bizonyos módon a lemaradt Angyalok és Arkangyalok szintézisét képezik, vagyis egyesítik magukban az emberre nézve legkárosabb tulajdonságaikat és hatásaikat, sőt új magasságba emelik azokat (ez a szintézis általános tulajdonsága). A tudati lelket, de végső soron az *ember magasabb Énjét, a Szellemét* támadják, arra törekszenek, hogy elzárják az ember elől az individuális Manasz birtokba vételéhez való hozzáférést, és ezt lényegileg úgy teszik, hogy úgymond „frontálisan” ellenállnak a Krisztus-impulzus, az Ő Életszellem hatásának.

Nem lehet azt mondani, hogy ők ezt valahogy közvetlenül képesek voltak megtenni. Hiszen Krisztus még a pokolba való alászállásakor „elátkozta”, „látens állapotba” hozta őket. De ez csak a Michael-korszak elejéig tarthatott. Most kiszabadulnak ebből a gátolt állapotból, és az embert luciferi-ahrimáni megragadottságában állítják maguk és Krisztus közé, ami *a mi korunkban különös erővel megy végbe a káiniták és ábeliták kibékíthetetlen szociális-politikai konfrontációjában*. Ez megakadályozza az embert abban, hogy a Szellemét úgymond „architrávként” helyezze a saját Jákin és Boáz oszlopaira (1. 3. fejezet). Vigyük be ezt az aspektust a 32. ábránkba, és így az ember számára az „utolsó igazságnak” egy másik, részletesebb sematikus kifejezését kapjuk abban a korban, amikor a radikális gonosz kinyilvánítja magát, és ehhez az ábrához fogunk igazodni a további vizsgálatainkban (33. ábra).

33. ábra

Az éterekről és az elemekről szóló szellemtudományos tanítások alapjai

Most ismét szükségünk van egyfajta tudás-”kompendiumra”, amelyet szabadon használhatunk további vizsgálataink szellemtudományos megalapozására. Ez lehetővé teszi számunkra, képszerűen szólva, hogy témánk „kifutópályáján” kifejlesszük a szükséges gyorsulást, hogy felszálljunk arra a területre, ahol Ahrimán földi megtestesülése lényegének megértését keressük, és ezután sikeres „leszállást” hajtsunk végre a földi események fenomenológiájának területén, mely fenomenológia ennek a grandiózus kozmikus eseménynek a legkomolyabb tünetegyüttesét rejtje magában.

A természettudományban hosszú ideig vita volt az éterek létezéséről, és ezt a vitát végül az éterek tagadásával zárták le. Rudolf Steiner megvilágítja, miért történt ez így, és rámutat az útra, amelyen lehetségessé válhat az éterek modern tudomány általi elismerése. „Fordítsuk figyelmünket – mondja ő – két dologra. Planck fizikus azt állítja, hogy ha az ember a fizikában egyáltalán az éterről szeretne beszélni, akkor mindenesetre az éternek semmilyen anyagi tulajdonságot nem szabad tulajdonítani. És Einstein relativitáselméletében vagy általában a relativitáselméletben kénytelenek voltak az étert megszüntetni.

De az étert nem szabad megszüntetni! Itt azzal van dolgunk, amire most csak utalni tudok. A helyzet inkább az, hogy abban a pillanatban, amikor a fizikai képleteinkben, vagyis a fizikában alkalmazott matematikai képletekben átlépünk az éterhez, akkor kénytelenek vagyunk az értékeket negatív módon beállítani ezekbe a képletekbe. ... hiszen amikor a pozitív anyagtól a nulláig haladunk, akkor az éterben se nem a semmivel van dolgunk (ezt gondolja Einstein), se nem tisztán negatívval, amit úgy kell elképzelnünk, mint valamit (ez a véleménye Planck-nak) .. [vagyis] az étert úgy kell magunknak elképzelni, mint valamit, ami minőségekkel rendelkezik, melyek ugyanolyan módon ellentétesek az anyag minőségeivel, mint a negatív számok a pozitív számokkal... És itt a matematikai kitágítása [a negatívba] a számtengely kiterjesztése a negatívba [a negatív értékek területére] meghatározott jelentést kap a valóság számára is. ...Valóban kénytelennek tűnhetünk, hogy ugyanazt az utat, melyet a formális matematikában megteszünk a pozitívtól a negatívhoz, a fizikában is megtegyük, amikor a mérhető-anyagi hatástól átmegyünk az éteri hatásokhoz... És akkor a fizikában is kénytelenek leszünk imaginárius mennyiségeket alkalmazni a pozitív és a negatív mennyiségekre. Akkor jutunk el közvetlenül a természeti létben a mennyiségek közvetítéséhez...” (GA73, 1920. 03. 31..

Az éterek megismeréséhez vezető egyenes út azonban a szemlélődő tudaton keresztül vezet, mellyel kapcsolatban annyira kibékíthetetlenül ütközött Kant és Goethe nézete. Kant azt „az értelem kalandjának” tekintette, Goethe pedig képesnek tartotta az embert, hogy szemlélődő szellemben közvetlen megismeréssel behatoljon a világba, ahol végső soron az emberi szabadság és az emberi halhatatlanság gyökerezik.

A szemlélődő ítélőerő ugyanis az érzékfelettihez vezető fejlődési indítja el. Magasabb szinten fejlesztve látó, néző tudathoz jutunk, melynek megnyílnak az imaginációk.

„Az éter külsőleg nem más, mint egy finom szubsztancialitás, amely ugyanakkor mindenütt annyira átlétkesített, hogy áramló gondolatok hatnak benne; valóságban a gondolatok külsőleg megtöltik az étert. Csak ilyen módon, a tudat kidolgozásán keresztül lehet eljutni ahhoz, amit valóban éternek kell nevezni. De ekkor az ember saját lelke és környezete között is bensőséges kapcsolatot ér el. Az érzékszervi szemlélődésben sohasem lehet olyan bensőséges viszonyba jutni a környezettel, mint a látó, néző tudat élményében, amelynek valóban semmilyen határa nincsen a belső és a külső között, de ahol beúszik és kiúszik – a saját lelki életbe és a saját lelki életből – az, ami gondolatokkal és gondolatokkal átlétkesített éterrel van megtöltve” (GA66, 1917. 03. 31.).

Ezeket a gondolatokat azért akartuk kiemelni, mivel lényegi módon egészítik ki azt, amiről a 2. fejezetben volt szó, de az ismereteinket is tovább mozdítja. Az éterek ugyanis úgymond összetevői a világ éterének, a világéteriségnek, amely az evolúciós ciklusunkat a szellem magasabb szféráiból alájöve, mint Krisztus Életszellemé tölti be. Ennek az életnek áll azonban ellen Ahrimán, különösen a lemaradt Személyiségszellemek Hierarchiáiban. És most Arkangyali rangban a Földre érkezik, és az emberek

számára egy kivételesen fontos kérdés merül fel: hogyan fog viselkedni emberi testben, kozmikus céljait követve? Hiszen Ahrimán minden földi cselekedetének kozmikus következményei lesznek az emberekre nézve.

*

Az éternek négy sajátos fajtájában, melyekről most szó van, nemcsak érzékfeletti létezése van. „A érzéki világ területén csak *fizikai és éteri* van (általunk kiemelve – G.B.), az előbbinek tere van, az utóbbinak idője”²². Ezt Rudolf Steiner egyik jegyzetfüzetében lehet olvasni. Vagyis az éternek időbeli létezése van. És hogyan másképpen lehetne ez, ha az éter az élet, az életet pedig az időtartam, a lezajlás jellemzi? Az életet szellemi elemi lények négy fajtájának (erről később) seregei hordozzák, metamorfizálják, és az idő fenoménjában, érintkezve a térrel, elkerülhetetlenül meg kell nyilvánulnia a lét érzéki oldalán. Rudolf Steiner azonban az egyik előadásában arról beszél, hogy az éter érzékfeletti szubsztancia, hogy „a Világegyetemben fizikai szervezet tulajdonképpen nincsen. *A Világegyetem rögtön az éteri szervezettel kezdődik.* Ott egyáltalán nincsen fizikai” (GA236, 1924. 06. 04.)

Amikor az ég kékségét érzékeljük, akkor a körülöttünk lévő étert érzékeljük. ... Az ég kékségében teszi magát észlelhetővé. ...Az éter habár nem észlelhető, de az észlelhetőségig emelkedik annak a hatalmasságnak köszönhetően, amellyel megjeleníti magát a Világegyetemben, amikor hírt ad magáról, az ég kékjében feltárja magát”. Itt kezd hatni az érzékfeletti, bármit is mondjanak róla a materialisták (uo.). Ebből következik, hogy a világélet, amikor az individuális emberi szellem számára fenoménvá válik, esztétikai és etikai kategória is. Az átmenet a szellemiből az anyagiba és vissza nagyon finom. „Amikor itt a Földön az éterről beszélünk, melyben élünk, amikor közeledünk a Földhöz, hogy aztán megszülessünk rajta, akkor különböző tulajdonságokat tulajdonítunk neki. De ez az éternek csak az egyik oldala. A másik oldala abban áll, hogy morálisan ható szubsztancia, hogy mindenütt morális impulzusok hatják át. Ahogy fény hatja át, úgy hatják át morális impulzusok...” (GA219, 1922. 11. 26.)

De eredetileg a fizikai-éteri Földön nincsenek morális impulzusok. Amikor az ember belép a földi inkarnációba, akkor „csak három dolog számára nem kap a szellemi világon belül semmiféle erőt, és ezek a *gondolkodás, beszéd és járás*”. Ugyanakkor „annak, ami itt a Földön a járás, a beszéd és a gondolkodás, megvan a szellemi világban az analógiája: az első a Hierarchiakon belüli orientálódás, a második a Világszó élő módon hangzóvá válása önmagában, a harmadik pedig a világ gondolatok szellemi belső fellángolása” (uo.) E három képesség evolúciós elsajátításával az ember megteremtette individuális létesülésének alapját. És minden új megtestesülésekor ismétli, újra megteszi ezeket az evolúciós lépéseket. A gyermek úgymond „pre-morális” [moralitás előtti, moralitást megelőző], abban az értelemben, hogy amikor az égi képességek földivé alakulnak benne, akkor elveszíti a kozmikus moralitás tapasztalatát. Az őt körülvevő természeti jelenségek ha nem is antimorálisan, de nem morálisan, pre-morálisan beszélnek neki. De az emberi lény alapjaiban él a tudás arról, hogy a földi orientációnak megfelelő szellemi orientációt moralitás hatja át, hogy „a Logosz az emberben nem mint természeti jelenség, amorálisan beszél... a Logosz moralitással beszél. Ugyanígy a világ gondolatok is ragyognak morális értelemben” (GA219, 1922. 11. 26.). E kettőnek köszönhetően az ember fizikai-éteri testben élve, tanulva járni, beszélni, gondolkodni, a földi világban morális lénné válik. Éppen azért válik azzá, mivel az éterisége a fizikai testtel való kapcsolatában érzéki-érzékfeletti módon jelenik meg. Ez az étertest hőből, fényből, kémiai és életétérből áll, és ez minden létesülés világélete. Az ember lelki-szellemi

²² Anthroosophie. Wochenschrift für freies Geistesleben. Stuttgart, 1929, № 37, 1921.

életének fejlődése mértékében nyilvánul meg kozmikus morális lénye, az ember biológiai fejlődésének folyamatában pedig a négy éter kapcsolatba kerül a négy elembe levő vetületével, melyek fizikailag az anyag négy halmazállapotában nyilatkoznak meg, ez a négy elem a „hő” („tűz”), a „levegő”, a „víz” és a „föld” eleme, melyek mögött, ahogyan más korábban emlékeztettünk, szellemi, morális minőségek és hierarchikus lények tevékenységei állnak. *Ilyen a földi élet fenomenjának lényege.*

Ha ezt a fejezet témájával kapcsolatba hozzuk, meg kell jegyeznünk, hogy Ahrimán ezzel a lényeggel természetesen szembeszáll. És itt kell keresnünk a kultúrkorszakunk modern szakaszában végbemenő morális hanyatlás okát. Bizonyos „nézeteket” inspirálva, melyek áthatják a társadalmi és kulturális életet, Ahrimán a „természetesre” apellál, ahol moralitás valójában nincsen, amíg az ember meg nem tanul járni, el nem sajátítja a beszédet, gondolkodást, ki nem fejleszti az érzések életét. Ahrimán arra törekszik, hogy a gyermek bizonyos fajta „természetességét” kiterjessze az egész életre, elhallgatva eközben azt, hogy habár a gyermek „pre-morális” is, de tökéletesen tiszta, hiszen lelkisége-szellemisége még a szellemi világban van. És persze teljesen aszexuális; de éppen ilyen lendülettel igyekeznek eltorzítani a „szexuális nevelés” segítségével, melyet a nevelési intézményekre és a szülőkre erőltetnek, kényszerítve őket arra, hogy az állam nevében szinte a születése napjától kezdve ezt hajtsák végre. Ilyet valójában még nem ismert a világ!

Ilyen módon az ember étertestének útja, melyen a morális világéterrel kerül kapcsolatba, akadályozva van. Másrészt pedig az étertestünket alkotó négy világéter, amely meg van fosztva a morális értelemről, a fizikai, a fizikai-ahrimáni durva hatásának van kitéve, amely a Föld belsejében, a Föld elektromágnesességében gyökerezik. És akkor az élet fenoménja az emberben fundamentális, evolúciós torzulást kap.

*

Most vizsgáljuk meg a négy éter fő tulajdonságait külön-külön. Elsőként vegyük a hőétert. A párjában, hőéter – hőelem, megy végbe az *átmenet a szellemből az anyagba*. „A hőéterből – mondja Rudolf Steiner – születnek a Zodiákus hatása alatt az emberek. Hő-szülöttek ...” (GA325, 1923. 12. 15.). Ez történt az evolúciós ciklusunk legelején. A világéter kezdte betölteni az öskinyilatkoztatást, belépve abba, mint Életszellem a Krisztus-Hiposztázisban. Aztán a leereszkedés során két fajtára osztódott, melyek közül az egyik a szellem materializálódásához vezető metamorfózisok során ment keresztül, a másik pedig megőrizte a kozmikus jellegét.

Az evolúciós ciklus elején az éter első fajtája hőként kezdett megjelenni, de megőrizve a kozmikus éter tulajdonságait. A hőnek akkor még nem volt anyagi hordozója. „Úgy alkothatunk magunknak elképzelést róla, ha a hő külső fogalmától áttérünk ahhoz, amit *lelki hőnek* nevezünk” (GA119, 1910. 03. 31.) A hő csak a Föld-eonban kezdett külső, ásványi tüzet létrehozni. De „a hő, vagy tűz az, ahol az anyagi lelkivé kezd válni. Van külső és belső, lelki tűz. Az átmenetet az ember csak belülről képes észlelni. A külső tűz kapu a lelkibe (GA110, 1909. 04. 12(b)).

A lelki hő az emberben egészen a fizikai tud hatni, akkor a vér melegebbé válik és másként cirkulál. És ilyen, a szellemiből született hő keletkezik az első eonban. Mondhatjuk így: A Föld az ősi Szaturnusz-eonban „a makrokozmoszból a szellemiség hatásának köszönhetően keletkezett, hasonlóan ahhoz, ahogy mi fel tudunk melegedni a lelki-szellemről. Földünk első planetáris állapota azért volt hő-állapot volt, mivel a szellem a makrokozmoszból a saját egyesült, közös tevékenységét mint a saját

hőjét nyilvánította meg... Amikor az ember lelki-szellemi benyomás következtében meleggé válik, akkor ostobaság lenne megkérdezni, hogy miért vált meleggé. Ezt csak az tudja megérteni, aki már átélt hasonlót....

Amikor visszafelé megyünk a Szaturnuszhoz, minden anyagi véget ér, akkor fogjuk fel a *fizikainak* [anyaginak] *a szellemiből való közvetlen születését*” (GA119, 1910. 03. 31.). És ott véget ér az oksági viszony. Az Atyai Világalap őskinyilatkoztatásának pontjához érünk. És ami különösen fontos: Önmagát a Fiúban, mint a Teremtőben és Mindenhatóban nyilatkoztatja ki. Az Ő Életszellemében születik meg akkor egy új, fizikai, de még nem anyagi szubsztancia. És ez az etikai szubsztancia a lelki hő.

Az evolúció folyamán a lelki hő külső hőt teremtett, ez utóbbi pedig még sűrűbb halmazállapotokig sűrűsödött. De a Föld emberében, akinek a teste a négy említett elemből áll, valami különös történik: nem pusztán az anyagok átalakítása, átfordítása, mint a külső természetben, hanem az anyag megsemmisülése. Az ember szellemi-lelki lényként főként a hőorganizmusában él, abban bontakoztatja ki akaratát és gondolkodását. A Golgotai Misztérium után azt a képességet kapta, hogy testtől szabad tiszta gondolkodást fejlesszen, olyan gondolatokat hozzon létre, melyek tiszta képek, kiszűrve belőlük minden anyagit és megsemmisítve azt. Az ember éppen a hő szférájában megsemmisíti magában a Föld anyagát, kivonva belőle egy tisztán képi létet, amely kezdetben nélkülözi a valóságot, de annak köszönhetően, hogy az ember egyesül Krisztus erejével, hogy áthatja magát az Ő Életszellemének erejével, ez a gondolkodás az *evolúcióban új valósággá válik* (l. GA201, 1920. 05. 16.). Ilyen a hőéter és a hő elem úgymond hatalmas körforgása az evolucionálódó világban.

Most már nem szabad csodálkoznunk, hogy az ember testi folyamatai közül a melegítés folyamata a legmagasabb. „Benne Én-lelki tevékenységünk fejeződik ki, közvetlenül megnyilvánul... A belső hőben mintegy kivirágzik a szervezetben az összes többi folyamat. A hő képes szellemivé-lelkivé alakulni... Ez a legmagasabb, a legszebb dolog, hogy az emberi melegség erejével szellemivé-lelkivé alakulhat át... Ha az emberi földi szervezetben minden, aminek hővé kell válnia, azzá is válik, és utána az ember ezt a hőt helyes módon átalakítja, akkor a belső hőből keletkezik a többi lény iránti együttérzés és érdeklődés. ... A Föld missziójának teljesülése során a hő együttérzéssé, részvétté alakul. *Az emberi organizmus tevékenységére nekünk mint hőt termelő, szellemet melegítő tevékenységre van szükségünk*... Ez az emberi organizmus missziója. Minden fizikai folyamat (a földi organizmus minden fizikai folyamata) az emberi szervezet vérének hőjében koronázódik meg; az ember pedig, mint mikrokozmosz, a rendeltetését úgy tölti be, ha ezt a belső hőt még egyszer átalakítja, hogy azt élő együttérzésként és szeretetként árássa mindenre, ami körbevesz bennünket (GA128, 1911. 03. 28.).

Az ember földi lelke fenoménjának ősfenoménja tehát a világlelkiség. És ez az Atyai Világalap Szeretete, amely magát kifelé a Fiú-Krisztuson keresztül jelenítette meg. És ez a Szeretet nem pusztán érzés, hanem *szubsztancia, az Életszellem, az evolúciós ciklus életének szubsztanciája*. Az embernek az egész fejlődésében az a feladata, hogy individuálisan fogadja magába ezt a lelkeséget, hogy teremtő, Én-lelki lényé válgon. És ennek az egyedülálló, megismételhetetlen emberi Énnek a teremtője Krisztus. És végül: „Az Én maga az a szellemi szervezet, amely önmagából fejlesztve erőket, uralkodik azon, amit önmagunkban mint hőt hordozunk, konfigurációt ad neki, konfigurálja azt: nemcsak kívülről korlátozza, hanem belsőleg konfigurációval hatja át. És a lelkit nem tudjuk megérteni, ha nem vesszük figyelembe az Énnek a hőre való közvetlen hatását. Az Én az emberben elsősorban az, ami mozgásba hozza az akaratot, akarat impulzusokat közöl.

Hogyan közöl az Én akarati impulzusokat? Más szempontból már beszéltünk arról, hogyan állnak kapcsolatban az akarati impulzusok a földiséggel, a gondolat-impulzusok ... a képzet-impulzusok pedig a földönkívülivel. De amikor az Én az akarati impulzusokat egyben tartja, akkor hol fekteti le azt az utat, amelyen belépnek a szervezetbe, az egész emberi lénybe? Ez annak köszönhetően megy végbe, hogy az akarat mindenekelőtt az ember hőszervezetében hat” (GA202; 1920. 12. 17).

Továbbá a hő a vérkeringésben hatva, a levegőn keresztül akaratot küld belénk a folyadék-szervezetbe, aztán pedig hat az ember ásványi összetételére. Az Én tehát egységben tartja a mozgás, a tevékenység minden impulzusát.

Ennek eredményeként a hőben és a hőéterben van az a *híd, amely egyesíti az anyagi, érzéki módon észlelő embert a szellemmel. És nincsen más közvetlen egyesítése az anyagnak a szellemmel, azon kívül, mint ami az emberben végbemegy.* És visszatérve e fejezet fő témájához, hangsúlyozzuk, hogy Ahrimán, szembeszállva az ember természetes létesülésével, elsősorban az embernek a hőéterrel való kapcsolatát igyekszik megsemmisíteni. Részletesen megvizsgáljuk majd ezt a kérdést a 7. fejezetben, és akkor törekszünk majd emlékezni, hogy mit tudtunk meg az étereknek és az elemeknek az ember individuális létében és a makrokozmossszal való kapcsolatában betöltött, mindent meghatározó szerepéről.

*

Ahogy már mondtuk, a négy éter a fizikai-anyagi világban a négy elemen keresztül nyilvánul meg, az anyag halmazállapotaiban feltárulva. Az igazi (de vannak nem igaziak is) rózsakeresztesek tanításában az elemek világát „*érzékalatti*” *világnak* nevezik. Ez a tűz, a levegő, a víz, és a föld világa (l. GA266-2, 1911. 03. 15). És ez az érzékalatti világ a valóban létezőnek csak a külső oldala, annak csak az illúziója. A valóságban pedig csak „szellemi lények vannak, akik a hő, a fény, a levegő segítségével adnak hírt magukról kívülre” (GA122, 1910. 08. 20.), vagyis a mi érzéki valóságunkban.

Nyilvánvalóan nem lesz hiba azt a következtetést levonni, hogy az éter és az elem egymáshoz úgy viszonyulnak, mint a *lény és a megjelenés*. Elválaszthatatlan egészet alkotnak, és ez egyik oldalával a szellemhez fordul, a másikkal pedig az anyaghoz. És ez tulajdonképpen első ízben ad jogot, hogy egy *egységes érzéki-érzékeletti valóságról* beszéljünk. Ez az egység, ez az egész a három és fél eon folyamán fejlődött, melyekben a lények differenciálódtak, leereszkedtek-felemelkedtek, ettől pedig megváltozott a megjelenésük, a megjelenésük változó karaktere pedig még egy világ (önmagában) a saját fejlődési törvényeinek komplex összességével. Ennek jelentőségét csak akkor tudjuk méltó módon értékelni, ha elgondolkozunk azon, hogy az evolúcióban ahrimáni és luciferi lények is részt vesznek, akik lényegében a jelenségek, illúziók istenei. Arra törekszenek, hogy lényüket beleoltsák ebbe az illúzióba, ezzel helyettesítsék az illúzió valódi lényét, és így az illúziót az örökkévalóság jellegével ruházzák fel. Emiatt az Isten által elrendelt fejlődés összetettsége legalább *megháromszorozódik*. De emiatt a megismerésétől nem szabad meghátrálni. Ezt már láttuk (és még látni fogjuk) a hőéter természetének vizsgálatánál.

Most áttérünk a *fényéterre*.

*

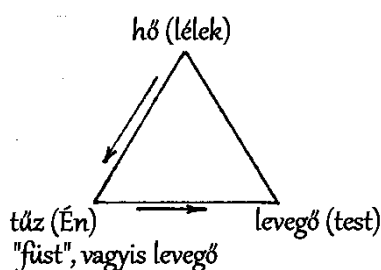
A fényéter az ősi Nap-eonban alakult ki. „Az ősi Nap elemi létében – mondja Rudolf Steiner – megkülönböztetünk hő- és gáz-, vagy levegőszerűt. ... a hőnek a levegőszerűbe sűrűsödésével, vagyis az

elemi állapotnak egy sűrűbb állapotba való ereszkedéssel egy finomabbhoz való emelkedés – ha lehet így mondani – áll kapcsolatban, egy éteribbhez való emelkedés, úgyhogy míg a következő, a hő alatti elemi állapotot levegőszerűnek jelöljük, addig a hőnél magasabban álló, őtána következő állapotot fényszerű éternek kell neveznünk (GA122, 1910. 08. 20.).

Az ősi Szaturnuszon a hő még fény nélküli volt, az okkultizmusban úgy mondják, hogy „fekete tűz”. A második eonban a tűz fényre tett szert magában – „sárgává” vált. „A Földön az emberek annyira előre jutottak, hogy a hőt meg tudták tartani saját belsőjükben, a piros vérben, míg a Szaturnuszon a hő kívül volt. Ezért a »tűz« [a Földön] piros” (GA266-1, 1908. 03. 14.). A tűz elemhez felemelkedve a szellemihez jutunk, amely bennünket mint Én hat át, ez a vérben fejeződik ki. És „ahogy az emberi léleknek a világlélekhez való viszonyát a levegő elemen keresztül észlelik, úgy a hőt mint az emberi szellemnek, az emberi Énnek a világszellemhez való viszonyát észlelik (GA205, 1921. 06. 28.).

Ez természetesen az az Én, amelyet a Hierarchiák adományoztak az embernek az evolúció során. Belőle alakul ki az árnyékszerű képmása, a földi anyagiság emberében való *megjelenése*, mint alacsonyabb „énje”, a személyes tulajdona, melytől fel kell majd emelkednie Magának Krisztusnak a lényegi Énjéhez.

Ilyen módon a háromtagú ember bizonyos módon alapvető triádjával van dolgunk, melyben a szellem egyesül az anyaggal (34. ábra).

34. ábra

A fény az éteri megjelenése az érzékileg észlelhetőben. És Lucifer a hatásával ebbe avatkozik bele. Ez a hatás evolúciósan akkor jogosult, ha az emberre külsőleg hat, vagyis a személyisége nem perszonifikálja. Ekkor az cselekvésre hívja az ahrimáni elemet, ami a nehézségi erő keletkezésében fejeződik ki. Az ember ennek a nehézségi erőnek köszönhetően kapja saját világ-orientációja függőlegesének tapasztalatát, ami az ősfenoménjának hexagrammájában két tapasztalatban fejeződik ki: a fény felfelé törekszik (Δ), a nehézség pedig lefelé nyom (∇). Így jutunk saját ősfenoménunk felismeréséhez! A dolog, ahogy szokták mondani, nem vicces, ha meggondoljuk, hogy ennek az ősfenoménának a hatását a Föld-eonban a Formaszellemek idézik elő. Itt a kezdetben aktív fényük az emberen keresztül kívülre hatolt és megvilágította a tárgyakat: „Az ember korábban a szemével világította meg a tárgyakat” (GA93a, 1905. 10. 31.).

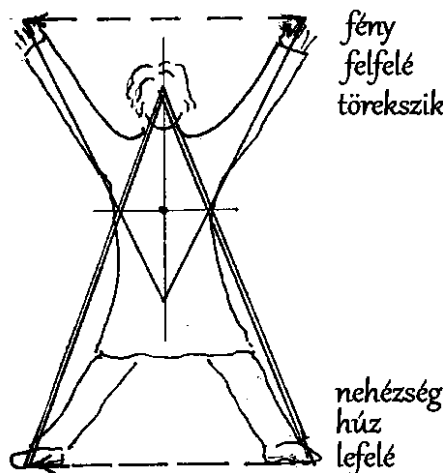
De ezzel a fénnel alakult ki maga az ember is, csakúgy mint a külső tárgyak. Azt megelőzően pedig sötétség volt, az isteneknek nem volt szükségük fényre, mivel a tárgyak még nem voltak „szilárdak”; nem volt mit megvilágítani, a világ vizes állapotban volt, és az emberen keresztül akkor kémiai éter irányult a világba; de még korábban, amikor a Föld levegő-állapotban volt: életéter. Végül pedig felhangzott: „Legyen fény!” A Föld elkezdett sűrűsödni és az emberen keresztül megvilágítódni. És az ember ennek köszönhetően vette fel először saját alakját.

Amikor az ember a hőt belsővé tette, elkezdte fejleszteni vérének saját, a környezet hőmérsékletétől független hőjét, fizikai alapot hozott létre a belső lelki élet fejlődéséhez. A Világlélek az emberben megkapta hordozóját. A hő, tűzzé válva, előidézte az égés folyamatát, úgy a belsőt, mint a külsőt is, és az anyag létesülését az elmúlása kísérte.

A fény hatása is fokozatosan metamorfizálódott: míg korábban az emberből sugárzott, addig most kívülről kezdett belé áramlani. Az ember magába zárult, elkezdte a külvilágot a saját belsejében tükrözni, a fény a belsejében a tudat fényeként villant fel.

Aztán a kémiai étert is befogadta – ennek köszönhetően az ember elkezdte átérezni a világgal való rokonságát, szimpátiát és antipátiát az irányában – és az életét is, melynek köszönhetően saját életre tett szert, melyet Jahve a levegővel együtt lélegzett belé. Az ember ilyen módon „élő lélekké” vált, hiszen az éterek és az elemek hatásával párhuzamosan formálódó három lélek csírájaként, továbbá a Manasz csírájaként belé lépett az Én.

Az Én összekötő láncszemmé vált a két háromszög között, melyeket egymásra helyezve egy olyan szféra jön létre, ahol az emberi szabadság születik. Így az ember ösfenoménya földi kifejezésre tett szert, a héttagú metamorfózisok törvényévé vált (35. ábra).

35. ábra

Az evolúciós ciklusunkban ez az esemény kulcsjelentőségű. Az Atyai Világalap mászlétében egy saját, új szubjektum jött létre, és ez a szubjektum bizonyos módon „fordított” makrokozmoszá vált, melyben az öskinyilatkoztatás felülről lefelé – a szellemből az anyagba – való mozgása felfelé irányuló mozgássá vált: az anyagtól a szellem felé. Az öskinyilatkoztatás két háromszögéből az egyik, a csúcsával felfelé álló, egyfajta „fikszióvá” vált a kinyilatkoztatás ereszkedő hatásának magasságaiban, örökkévalóságában, a másik pedig, a csúcsával lefelé irányuló, a leereszkedés metodológiájává, a fejlődés materializálódásának alapelvévé vált.

Az emberben, mint a mászlét szubjektumában, az öskinyilatkoztatás csúcsával lefelé néző háromszöge a világnak a mikrokozmosz individuális fejlődésén keresztüli, szellemhez való emelkedésének, visszatérésének kifejezésévé, metodológiájává vált, az öskinyilatkoztatás csúcsával felfelé néző háromszöge pedig a szubjektív hatás metodológiájává vált, melyben az ember kettős dolgot tapasztal: az anyagba, „a sötétségbe” való belesüppedés, a gonosszal való ütközés szükségszerűségét, és azt az objektumot, melyben az evolúciót a gonosznak a jóba való átalakulása idézi elő.

A két háromszög természetesen a máslet szubjektumában egyesül egy hexagramma formájában, melynek önmagában van még egy hetedik pontja is, az Én pontja. Ez teszi lehetővé a háromszögekbe zárt szándékokat működésbe lépni. A folyamatot az emberi Én impulzálja. Emiatt a héttagú hexagramma az ember ősfenomenját fejezi ki. Nem véletlenül volt a rózsakeresztesek számára a 35. ábrán mutatott forma meditációik tárgya.

*

De térjünk vissza az éterek és elemek vizsgálatához. A fényétértől a kémiai vagy hangéterhez való felemelkedés először az ősi Holdon történt, párhuzamosan a levegő sűrűsödésével és a víz elem keletkezésével.

A hangéter, a szellemi hang az anyagi létnek ad mértéket és számot, ezért még száméternek is nevezik. Az anyagiságban hatva annak kémiaióságát okozza, de nem durván – az éteri erők mindig poláris ellentétben állnak az anyagokban ható erőkkel, a kémiai szintézisekben „a kémiai ... éter döntő módon a spektrum úgynevezett kémiai részében hat...” (GA313, 1921. 04. 12.) Az éteri erők a szintetizáló erőkben mint „analizáló” erők hatnak és fordítva. „Annak, aki – ha szabad így kifejeznem – a szellemi szemével kémiai analízist valósít meg, az anyagok szétválasztása után az így megmaradó kémiai anyag kísértete (szelleme) egy tömörebb, sűrűbb alakban jelenik meg” (uo.).

Ha a hangéternek megfelelő víz elemet a levegő elemmel hasonlítjuk össze, akkor rájövünk, hogy habár a levegő már az anyagi első formája (míg a hőt még nem szabad anyagnak nevezni, mivel lényegét tekintve nem térbeli, pontszerű, csak az időben bontakozik ki) és ezért már a centrális erők, a nehézségi erők szellemében hat (az éterektől eltérően, melyeket a periféria, a környezet erői jellemeznek), de hogy a vízben ezek az erők lényegesen nagyobb mértékben jelennek meg; és míg a levegős szubsztanciák még inkább a könnyűség, súlytalanság, illékonyság elemében vannak, addig a vizet a „lefelé esés” jellemzi, inkább a központhoz vonzódik. Ugyanakkor még nagy mozgékonysággal, folyékonysággal is rendelkezik. Az öt átható hangéter olyan erőket tartalmaz, melyek úgymond az „anyag táncát” idézik elő, elválasztják és egyesítik a teret szervező anyagokat. Így hat a szellemi hang a fizikaiban. A fülünk által észlelt hang pedig csak ennek a finom hangéternek a levegőben való megjelenése.

A hang a szellemi felé való irányultságában a „szférák harmóniájaként” mutatkozik meg. Az ősi Holdon az ember teljesen ebben a szférák zenéjében élt, ez a zene egésze szervezetének „beszért”. Az a hangszer volt, amelyen a kozmosz játszott. És a hallás szerve, amely akkor finomabb szerveződésű volt, közvetítette ezt a kozmoszsal való kapcsolatát (l. GA145, 1913. 03. 22.). A földi eonban a „szférák harmóniája” akkor csendült fel, amikor a Földből kivált a Nap. Ekkor keletkezett a fény, mely pedig a fényéternél finomabb hangképző étert tartalmazott. Áthatotta a fényt, a magasságok felé haladva pedig a *Világszó* hangzásának kinyilatkoztatásáig finomodott. A Szó a szférák harmóniáját ahhoz hasonlóan kezdte áthatni, ahogy az embernél a gondolat áthatja a hangot, amitől az szavá válik. „És ez a hullámokkal az egész teret betöltő, átható Szó, amely a hangéterbe árad, egyúttal az élet forrása, egy valóban igazi túláradó, hullámozó és (világszöveget) szövő élet” (GA122, 1910. 08. 18.).

Így jutottunk el a negyedik éterhez, az *életéter*hez. Ez a legfinomabb éter, ez alkotja az életet vagy „pránát” (l. 93a, 1905. 09. 30.). A szilárd elem, az anyag legnehezebb, fagyott, holt állapotának keletkezésével kapcsolatos. A következő módon alakult ki. A Föld tömörülésének folyamatában, miután kivált belőle a Nap, akkor a kezdetben élő hő ásványivá vált, az égés külső folyamataként lépett elő,

melynek eredményeképpen kiváltak azok az anyagok, melyeket az okkultizmusban „hamunak” neveznek. És a földi lények, akiknek ezt megelőzően magukban nem volt kemény csonttömegük, hanem csak finom fehérjeszerű szubsztanciát szívtak magukba, amely a Föld vizes masszájában képződött a hangéter hatására, elkezdtek magukat „hamuval” áthatni. „Az pedig, ami a hamut az emberi testbe vonta, a gondolat volt, amely a hangot szóvá változtatta. A gondolat, a szó jelentése az égés folyamatában képződött hamut bevonta az élő szubsztanciába. És amilyen mértékben megsűrűsödött az Atlantiszi korszak végéig a csontrendszer, olyan mértékben hatotta át az embert a gondolat, az öntudat” (GA102, 1908. 03. 16.). Külsőleg pedig a Föld ásványi birodalma „az általános emberi fejlődésből való kitaszítás” által keletkezett. „Az ásványi képződmények nem egyebek, mint az, ami megkeményedve megmaradt a Holdnak a Földből való kiválása után. A lelkeség területéből csak az érzett vonzódást [hozzájuk], ami a Szaturnusz fokán maradt, vagyis csak fizikai formákat volt képes létrehozni” (GA13, S.245).

Az életéter és a szilárd elem meghatározott sajátosságokkal rendelkezik. Rudolf Steiner némely előadásában beszél arról, hogy az elemek a fizikai világban való megjelenésükben csak külsőleg élettelenek; valójában van életük, de a lét nagyon magas síkjain. A szilárd élete a legmagasabb síkon, a Maha-paranirvána síkon van; ez a sík a szilárdnak egy másik pólusa. A folyékony elem élete a Paranirvana síkon van, a levegőé a Nirvána síkon, a hőé a Budhi síkon van. Az étereknek szintén megvannak a pólusai. A fényéter a Devachánban él, a kémiai az asztrál síkon, és csak az életéter él a fizikai síkon. Itt a saját elemében van, ezért észleljük benne az életet. És mivel központja a fizikai síkon van, ezért *atomisztikus* éternek is nevezik (GA93a, 1905. 09. 30.).

Az atomizálás tulajdonságát a neki megfelelő szilárd elemben figyeljük meg. Például egy szilárd anyagot a végtelenségig lehet zúzni, az így keletkező részek egymástól függetlenek, és bizonyos értelemben mindegyiknek önmagán belül van a központja.

Ebben a folyamatban egy érdekes tény figyelhető meg. Rudolf Steiner azt mondja például a hamuról, hogy „a hamu az atomisztikus formáig való porlódás útján van... a hamu az anyagnak azon az útján van, amely arra készül, hogy ismét fogékonnyá váljon a szellemre. Ez azt jelenti, hogy a hamu, amely kellőképpen messzire jutott a hamuképződés útján, képessé válik befogadni az Univerzum képmását és egyfajta sejtet képezni. [Hézag a szövegben] Ilyen módon a hamu az, ami a kozmosz regenerációjának pontjában szolgál”. A hamu a megújulás erejét tartalmazza (GA344, 1922. 09. 20.). Ahogy ismert, kémiai reakciókban a hamu katalizátorként is szolgál.

És még azt is tudni kell, hogy „atomok abban az értelemben, ahogy erről egy kémikus beszél, nincsenek. Az, ami a testünk legapróbb részeiből lesz [a halál után] ... az végső soron hő. Bizonyos módon az egész fizikai organizmusunk rövidebb vagy hosszabb idő alatt [akár évezredekig is tarthat, ha a csontrendszeréről van szó] végül hővé alakul” (GA168, 1916. 02. 16.) Így a Trónok áldozatának szubsztanciája, miután áthaladt a sűrűsödés összes stádiumán, a „normális kerékvágásba” tér vissza.

Felosztó, „atomizáló” hatást maga az életéter is kifejt, de kissé más értelemben, mégpedig amikor külön élő sejteket hoz létre, és külön, individuális, önmagában zárt, egységes szervezeteket hoz létre. Ráadásul ez a folyamat az emberben éri el kulminációját, úgyhogy a szervezete arra is képessé válik, hogy befogadjon egy különálló individuális Ént. Az életéter és a szilárd elem tehát szükséges feltétele annak, hogy az ember individuális, öntudatos Én-lényként létesülhessen a Földön.

Ennek a vizsgálatnak a lezárásaként még megjegyezzük, hogy az elemek, magától értetődően érzékileg nem észlelhető, tisztán ideális lények. Az, amivel mint az anyagok halmazállapotával

találkozunk, csak az elemek *megnyilvánulásai* az anyagi világban. Eközben az elemeknek nincs közvetlen viszonyuk a konkrét anyagokhoz, ezért, például amikor a „víz” elemről beszélünk, ezalatt minden folyékonyat, beleértve az olvadt fémeket is. Konkrét szubsztancia és anyag keletkezéséhez az elemek tevékenységét konkrét bolygók és csillagok szellemi hatásának, pontosabban a velük kapcsolatos lények hatásának kell áthatnia.

Valami hasonló helyzet van az éterekkel kapcsolatban is. Amikor azok egyesülnek az élő lények étertestében, akkor éteri formaképző erőkké válnak – annak köszönhetően, hogy az éterek, melyek önmagukban formaoldó tendenciával rendelkeznek, a bolygók és a Zodiákus szellemi hatása által metamorfizálódnak, és így válnak képessé arra, hogy belülről „gyúrják” a szervezet testi formáit.

* * *

Általános vonásokban ilyen a világélet rendszere, szervezete, mely a Krisztusi Életszellemtől a kemény, ásványi Föld elemi lényeiig, az ember szerves életéig terjed. Az egész lényekből és azok kölcsönhatásából áll, mivel az élet nem lehet egy egyszerűen beálló tény. Ha ténnyé válik, meghal. Az élet egy folyamat, amely szakadatlanul *megvalósítja* önmagát. Ezért valódi ember csak a létesülésben lehetséges. Az evolúció folyamatában az egész soktagú lény eljutott oda, hogy ezt a létesülést, megvalósulást kezdje fokozatosan kivonni a természeti törvények hatószférájából, és magára vegye. Ebben áll további evolúciójának fő feltétele. Ennek az evolúciónak a modern szakaszában, a modern civilizáció, az „Új korszak” feltételei között, mely 1879-ben (vagy 1899-ben) kezdődött, felváltva a kali-juga korszakát, ennek a feltételnek a teljesítése attól függ, hogy az ember mennyire uralja lelkének és szellemének két új minőségét, melyekről a 2. és 3. fejezetekben beszéltünk. Az ilyen munka sikerének kulcsa attól függ, hogy az ember milyen szinten veszi birtokba a saját alacsonyabb „énjét”, amely „én” valójában a kultúrtörténeti folyamat *magasabb eredményeinek* gyümölcse. Belőle, az ő szándékaiból kell az emberben az individuális magasabb fejlődés impulzusának lángra lobbannia. Az én-szellem „leegyszerűsítése”, a kulturális értékek elhanyagolása, lerombolása az embert a lelkének halálához vezetik.

Teljesen nyilvánvaló, hogy ez a munka csak a megismeréssel, az evolúció értelmének, jelentőségének és rendeltetésének megértésével kezdődhet, és elsősorban annak megértésével, hogy az ember milyen módon helyezkedik el Én-lényével az egységes és ugyanakkor kettős, érzéki-érzékeleti valóságban.

Ahogy Rudolf Steiner gazdag közléseiből következik, melyeknek egy részét felhasználtuk, hogy megértsük az éterek és elemek természetét, ebben a kérdésben a hőéterrel és hővel célszerű kezdeni. Az emberi Én a hőorganizmusának segítségével valósítja meg akarati megnyilvánulásait. Amikor például megyek, magyarázza Rudolf Steiner, „a saját Én-szervezetemmel a szervezetem hőszervezetébe avatkozom. Amit a hő a lábakban tesz, abban a mértékben, ahogyan a kemény részeket folyadékok hatják át, az közvetve az Én-szervezet következménye, de az Én-szervezet közvetlenül csak a hő-szervezetbe avatkozik. Ilyen módon, az egész szervezetben, a szilárd, vízszerű, gázszerű és hőszervezetben mindenütt az Én-szervezet beavatkozását látjuk, csak kerülő úton, a hőszervezeten keresztül” (GA316, 1924. 01. 02. S.18). Az pedig, amit az asztrálestünk él át mint érzést, már a levegő-szervezetünkben történik. Az étertest, az élet szervezete tartalmazza a képzeteket, de természetesen képi formában. És ez hat a víz-szervezetünkre. A szilárd szervezet képezi mindennek az alapját, támaszát. „És ebbe a megtartó vázba, a

csontozatba aztán betagozódik az önmagában differenciált vízszervezet ... ebben a vízszervezetben pedig az étertest vibrál, és ebben a vízszervezetben születnek a gondolatok. ... A gondolatok annak köszönhetően keletkeznek, hogy a folyadékok szervezetében egy meghatározott metamorfózisban az jelenti ki magát, amit a külvilágban mint hangot ismerünk... A levegő a hang hordozója, de csak közvetítő” A hang a levegőben a levegőt átható kémiai éter hatásának köszönhetően képződik (GA202, 1920. 12. 17.).

És mindenütt, hangsúlyozza Rudolf Steiner, „ahol tűz van, ott cselekvő erő van. Mindenütt, ahol tüzet látnak, legyen az egy égő gyufa, cselekvő akarat van jelen... A saját cselekvő akaratukkal a tűzzel kapcsolódva érzik magukat. ... Tudniuk kell: hiszen ott vagyok, annak a lángnak a belsejében, mert az egy cselekvő akarat, ugyanúgy hozzám tartozik, mint az ujjam.

A levegőt saját lényükben csak akkor érzik, amikor azt mint bátorságot tapasztalják. Mindenütt, ahol szél előlép, a természetben fújó szél, saját lelküket mint bátorságot fogják észlelni ... A bátorság: levegő. Ezt saját lelkükben kell átérezniük. A víz: az érzés külső megjelenése. Ahol érzés jelenik meg, ott belsőleg ugyanaz hat, mint ami külsőleg vízként lép elő. A víz: érzés. A föld pedig, a szilárd, ugyanaz, mint a gondolat. Hiszen a gondolatokban megfagy az élet” (GA316, 1924. 01. 06.)

De az ember e lelki betöltődéséhez elsődleges alap a hőszervezete. Az embernek ebbe a hőszervezetébe mindenekelőtt az Én-szervezet avatkozik be, amely a Föld eonban a Formaszellemek adományaként érkezik hozzánk az érzékfelettiből. Az Én-szervezet idézi elő a hő differenciálódását, és számunkra érzékelhető módon kezd abban élni. A szervezet többi részében az Én-szervezet a tudatunkat közvetve, a hőnek a bennünk lévő összes gázszerűre, folyékonyra és szilárdra gyakorolt hatásának köszönhetően éri el. „Ahogyan differenciálódik bennünk a máj, a tüdő stb., úgy differenciálódik a hőszervezetünk is, miközben ez a hőszervezet belsőleg állandóan változtatja a differenciálódását. Mozgékony differenciálódásban van. És ebben a belső hőszervezetben rejlik az, ami mindenekelőtt a lelki-szellemi tevékenységünkhöz csatlakozik” (GA201, 1920. 05. 16.).

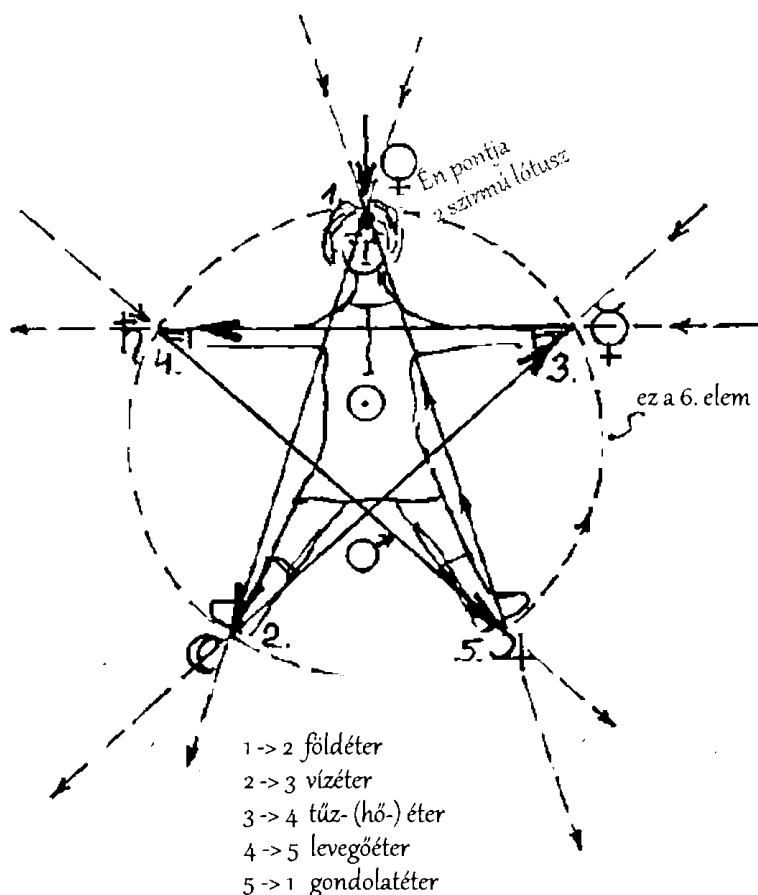
Mondhatjuk, hogy ezek „az ember kapui”, melyeken keresztül az érzékfeletti valóság belép az érzésvilágunkba és kilép belőle, melyeken keresztül belép a szellem az anyagba, az anyag pedig a szellembe. És ezek a „kapuk” az életnek, az ember szüntelen létesülésének köszönhetően léteznek. Ilyen az anyagnak a szellemmel való közvetlen kapcsolata. Az összes többi kapcsolat: közvetett.

Minderre feltétlenül emlékeznünk kell, amikor a következő fejezetben annak vizsgálatával foglalkozunk, ami modern civilizációként, Ahrimán szándékaival betöltve, hatásos módon, a tudományos-technikai fejlődés legújabb vívmányai segítségével törekszik az étereket, elsősorban a hőétert lerombolni, és így az alapokig megnehezíteni az ember kapcsolatát a szellemmel.

*

Eddig a világéter két összetevőjének főleg az egyikével foglalkoztunk, azzal, amely bármely létesülés életét alkotja. A másik összetevője – a morális. Akkor jeleníti meg magát, amikor az éter az ember Énjével, lelkével és szellemével lép kapcsolatba. A világéter ezen összetevőjének szervezete az emberben olyan formát kap, amelyet a *pentagramma* szimbóluma fejez ki. A pentagramma minden oldala mentén a négy éter egyike hat, és ezt az embernek teljesen individuális lelki minőségként kell elsajátítania. Eközben egy másik, egy ötödik éter képződik: az emberi testen az öt éter vibrációja halad át,

az ötödik: a gondolat-éter, amely szubsztancionálisan az életéter egy bizonyos modifikációja, amely „értelmet ad a gondolatainknak” (GA114, 1909. 09. 21.).

36. ábra

„A kozmoszból jövő éteri áramlatok folyamatosan cirkulálnak az emberi testben. Az egyik ilyen áramlat a fejen keresztül lép be, onnan a jobb lábba megy, aztán a bal kézbe, aztán a jobb kézbe, majd a bal lábba és onnan vissza a fejbe. Képzelnék el egy széttárt kezekkel álló embert, akkor az áramlat egy pentagrammát képez” (GA42/245, 1906. 11. 14.). Ezekkel az áramlatokkal alakul ki az ember, mint hármas lény, vagyis ezek hatásában a világéter mindkét összetevőjében megnyilvánul, de amikor az ember strukturálása pentagramma formájában történik, akkor ezáltal lelki életének alapját is lerakják, és még egy „ember-kapu” nyílik: a fizikai-éteri szervezetéből a lelkibe. Ehhez a múltbeli fejlődés folyamatában ezen éterek, éteri áramlatok egyike az embert a saját bőrébe zárta, elválasztotta a környezetétől, egy másik kiegyenesítette őt, függőlegesen álló lényvé tette, aminek köszönhetően az ember elkezdte kialakítani a személyes karmáját. „A harmadik áramlat a tüdő fejlődésével a gégét alakította ki, és létrejött a beszéd. A negyedik áramlat az orrtövében alakított ki centrumot, és az ember öntudathoz jutott; csak önérzete volt” (uo.).

Ezeket az áramlatokat nyilvánvalóan úgy kell elképzelni, hogy az egész környező világot átszelik, és²³ minden egyes ember aurájában keresztezik egymást. Rudolf Steiner ezt mondja: „A bennünket körülvevő világban állandóan 5 éteri áramlat vesz körül bennünket” (GA266/1, S. 183). Az öntudatos ember számára az öt éteri áramlat, melyek az emberi étertest pentagrammájának alakjában jutnak

²³ Az embert, aki ebbe a pentagrammába van bezárva, úgy érdemes elképzelni, mint aki a két apokaliptikus oszlopon – Jákin és Boaz – áll (l. 9a ábra, 1. fejezet)

egységre, azt a feladatot állítja, hogy akaratlagosan, az Énből kiindulva alakítsa ki az individuális lelki életet, hogy irányítása alá vegye és rendezze a gondolkodási, akarat és érzési életét, hogy pozitivitást, elfogulatlanságot dolgozzon ki stb., vagyis aktívan uralja a világéter morális összetevőjét, hatását vesse bele a saját éteri folyamatába, amely akkor egyre szorosabb kapcsolatba kerül a makrokozmosz, a bolygók életével, és a tudatunk akkor magasabb fokra emelkedik. Így zárja Rudolf Steiner: „Ugyanazon az úton megyünk vissza, melyen érkeztünk, de tudatosan. Másmilyen igazi fejlődés nincsen” (uo. S. 177).

*

Most pedig emlékezzünk arra, hogy a fejlődést az ellentétek küzdelme, azok szintézisbe hozása hajtja. Mi ez a küzdelem az ember életfolyamatában, a két összetevőjében (a természetesben és a morálisban)? Erre a kérdésre kitűnő választ kapunk Rudolf Steiner egyik előadásában, ezért itt egy nagyobb részletet közlünk belőle.. Mellékesen megjegyezzük, hogy eközben azt kockáztatjuk, hogy csalódást okozunk azoknak az olvasóknak, akik számára az antropológiai tudás még mindig csak információ marad. Mennyit lehet még idézni? – kiáltanak majd. – Mindezt mindenki maga is el tudja olvasni Rudolf Steiner könyveiben! – Ez az ellenvetésünk: a gyakorlatban lépten-nyomon azt kapjuk, hogy nem tudja! Ez egy frazeológia. A tapasztalat azt mutatja: az antropológusok mennyire tanácstalanok lépten-nyomon az Antropológia még legelemibb alapjainak tudásában is. Felhalmozták a külön ismeretek egyfajta halmazát, de eközben *tudásrendszerről* szó sem lehet. Hadd említsünk egyet a példák sokasága közül, melyek alátámasztják szomorú állításunk igazságát.

Egyszer, még az antropológiai utam kezdetén, a 70-es években, sikerült részt vennem egy elismert dornachi tudós és egy moszkvai akadémikus találkozásán. Feltettem a vendégnek egy akkor engem erősen erősen izgató kérdést: Hogyan valósul meg az anyag kapcsolata a szellemmel a legközvetlenebb módon? (Vagyis ez az a kérdés volt, amellyel ebben a fejezetben foglalkozunk). Az akadémikusnál a kérdésem élő érdeklődést idézett elő, de az elismert tudós nem tudta rá a választ. Megpróbált valahogy kitérni előle, arról kezdett beszélni, hogy még a tudósok (filozófusok, metafizikusok, stb.) is hallgatnak erről, és a látvány kedvéért még az ujját is a szájába tette, és kissé megharapta: de hiszen hallgatnak! Én azonban – naivan – ragaszkodtam a kérdésemhez, és a harmadik kísérletem után, hogy választ kapjak, a tudós-antropológus az Antropológia 30 éves tanulmányozása és bizonyos fizikai kísérletek elvégzése után, még külsőleg sem tudta leplezni az ingerültségét a kitartásom miatt. Ó, ezek az oroszok, semmilyen illetet sem ismernek! - bizonyára ezt gondolta²⁴.

És most íme ez a nagy kivonat Rudolf Steiner 1914. július 16-i előadásából (GA155). Ez a kivonat lényegében egy „záróköve” ez emberi élet – és nemcsak a földi, hanem az örök élet – megértése, az örök létesülés megértése hatalmas „korpuszának”: „A levegőben az élő meghal, amikor belélegezzük.... A szemünkben meghal a fénysugár. Megöljük, hogy a szemünkkel észlelhessük. ... Sokféle vonatkozásban ölünk.

... Egészen a fényéterig terjedően megöljük azt, ami belénk hatol, folyamatosan megöljük, hogy földi tudatunk legyen. Van azonban valami, amit földi létünkkel nem tudunk megölni ... az úgynevezett kémiai éter és az életétér. ...De ez a két éter különösebben nem is vesz részt bennünk. Ha képesek

²⁴ Ezt a példát megemlítve egyáltalán nem akarjuk a problémát abszolutizálni. Sok másfajta tény is létezik. Antropológiai természettudásainknak jelentős speciális művei vannak, melyekben a legérdekesebb empirikus anyagot mélyreható metodológiával sajátították el, és melyek következtetései a szellem anyagban való hatása további titkainak felfedezéséhez vezetnek.

lennénk a kémiai étert is előlni, akkor a fizikai testünkben állandóan hangoznának a szférák harmóniáinak hullámai ... és fizikai testünkkel magunkban állandóan előlnénk őket. És ha az életétert is el tudnánk ölni, akkor állandóan a Földre áramló kozmikus életet ölnénk el magunkban.

Amikor bekövetkezett a luciferi csábítás, akkor az előrehaladó istenek kénytelenek voltak az embert olyan szférába helyezni, ahol a fényétértől lefelé a fizikai testében benne él a halál. Ekkor azonban ezek az előrehaladó istenek ezt mondták ...: »az ember elsajátította a jó és rossz megkülönböztetését, de az élet ne legyen övé. Az Élet fájáról ne egyék.« (Ter 3,22.). Az okkultizmus értelmében ezeket a szavakat így egészíthetjük ki: »és ne hallja, ami az anyag szelleméből [jön]«. ... Ezek olyan régiók, melyeket elzártak az ember elől. Csak az ősi misztériumokban gyakorolt bizonyos eljárásokkal tették lehetővé a beavatottak számára, hogy kilépve a testükből, előzetesen szemlélhessék Krisztust, és még a szférák zenéjének hangjai és a világon átlüktető kozmikus élet is feltárult.

...Honnan jött Krisztus? *Azokból a régiókból jött, melyek Lucifer kísértése következtében az ember számára bezárultak* [l. 27. ábra], a szférák zenéjének területéről, a kozmikus élet területéről. Az embernek ezeket a területeket a földi idők kezdetén el kellett felejtenie a luciferi kísértés miatt. Krisztus azonban a Jordán-keresztelőnél emberi testbe költözött, és áthatotta ezt a testet a szférák zenéjének szellemiségével, a kozmikus élet szellemiségével, azzal, ami az emberi lélekhez tartozott még az első földi időkben... Az ember lelke tulajdonképpen rokon a szférák zenéjének területével és az Ige, az élő kozmikus éter területével. ... Ezért érintenek így bennünket a Szellemtudomány szemszögéből is János Evangéliumának szavai: kezdetben, amikor az ember még nem volt kitéve a megkísértésnek, volt a Logosz. Az ember a Logoszhoz tartozott.

... Krisztusnak képesnek kellett lennie, hogy behatoljon mindabba, amit mi a fény holttesteként, a hő holttesteként, a levegő holttesteként stb. magunkban hordunk. Ő csak annak köszönhetően kerülhetett rokonságba az emberrel, hogy rokonságba került a halállal. És éreznünk kell a lelkünkben, hogy az Istennek meg kellett halnia, hogy betölthessen bennünket, akiket a halál tart fogva a luciferi kísértésen keresztül, és hogy azt mondhassuk: Krisztus mibennünk.

... A fény belép a növénybe, hogy átalakuljon benne, hogy élő szellem-elemként szülessen meg ismét benne. Az állatokba leereszkedik az ember által nem észlelt kémiai éter... Az állatok ezt az étert a víz szellemeivé változtatják. A növények a fényt a levegő szellemeivé változtatják. Az ember pedig a kozmikus éterben, az életéterben rejlt metamorfizálja, azt metamorfizálja, ami lehetőséget ad neki élni, de azt, amire nem kap lehetőséget, hogy előlje magában, azt a föld szellemeivé változtatja.

Az ember aurát, ragyogó aurát terjeszt maga körül, melynek köszönhetően a Föld szellemi-földi eleme állandóan gazdagodik. A Földnek ez a földi-szellemi eleme tartalmazza mindazt, amit az ember mint morálist és mást, mint pl. az emberi minőségek, átad a Földnek, melyeket ő mint az életében kidolgozottakat hordoz magában. ... az ember állandóan küldi a világba a saját *morális, intellektuális és esztétikai auráját*, és ez az aura, mint a Föld szelleme, tovább él aztán a földi szellemiségben. ... Ahogy az üstökös maga után húzza a csóváját, úgy húzzuk mi is az egész földi életen át azt, amit mintegy »kipárologtatunk«, és ami a földi életünk során egy szellemi aurába gyűlik, amely habár fantomszerű, de mégis kisugározza a világba a morális és intellektuális vagyunkat.

... Korábban ez a fantomszerű lény, melyet az ember kisugárzott, sokkal illékonyabb volt. De sűrűbbé vált, a Golgotai Misztérium idején határozottabb alakot öltött. És az ember ehhez a fantomszerű lényhez alapjellegként belekeveri azt, amit mint halált fogad magába, amikor előli például a szembe jutó

fényt, stb. ... Egy bizonyos értelemben ez a halottan született szellemi gyermek – ezek azok a földi-szellemi lények, melyeket kisugároz az ember, mivel átadja nekik a saját halálát.” És ha Krisztus nem jött volna el, akkor az emberek a földi testekben állandóan olyan lényeket sugároznának ki, akikbe bevésődött a halál. És ezzel a halállal állnának kapcsolatban az emberek morális minőségei, az objektív vétek és az objektív bűn. Az emberek halállal felruházott sűrű alakokat hoznának létre. „És ezeknek a sűrű képződményeknek ... át kellene menniük a Földről a (jövendő) Jupiterre. Az ember a Földet halálra ítélte volna. A halott Föld halott Jupiteret szülne!

... Abban, ami objektív bűnként, objektív vétekként elkülönül tőlünk, amit a karmánkban nem viszünk tovább, abba behatol az élő Krisztus és elevenné teszi azt. És amikor Ő azt elevenné teszi, akkor az élő Föld élő Jupiterre fejlődik. Ezek a Golgotai Misztérium következményei.”

Nyolcadik szféra

Így most már van elképzelésünk arról, hogy a négy éter területén egy híd épült a Golgotai Misztériumtól a földi ember kezdetéig, a paradicsomi megkísértésének pillanatáig, melytől kezdve megmaradt benne az örökletes bűn, amely őt a materializmushoz vezette. Ezért az ember fejlődésben való visszafogása, amely őt eszközzé tette a világevolúció ahrimáni útra térítéséhez, Ahrimán elé azt a feladatot állítja, hogy az embert az étereken végzett gyilkos tevékenységében tartsa, hogy szüntesse meg a Golgotai Misztérium impulzusának az emberre és Földre való átalakító hatását.

Mondhatjuk, hogy az ilyen típusú fő intézkedések a mikrokozmosz pentagrammájának felborításával végzett fekete-mágikus manipulációk²⁵. Az éteri erőknek és a rajtuk keresztül haladó szubsztanciáknak a magasabb világból a fejen keresztül kell az emberbe jutniuk. Ha a pentagramma felborul, akkor alulról jön – a Földből a lábakra. Ez pedig azt jelenti, hogy a Föld belső rétegeiből, ahol a fekete mágia gyökerezik. Akkor az tölti be az emberben a morális szférát. Tágabb értelemben ez az áramlat visszafordítja az ember egész evolúcióját, abba az állapotba fordítja, melyekben állati, növényi, sőt ásványi fokon volt. Ezért az okkult-politikai világerők komplotja a felborult pentagramma princípiuma szerint egyesül [komplot = bűnszövetség, összeesküvés], a *gonoszság* egyfajta *ösfenoménját* létrehozva így az emberiség társadalmi-politikai életében. Ez tulajdonképpen a „*radikális gonosz*” *megnyilvánulása*, mivel ebben az ösfenoménban minden magának az emberi lényiségnek az állandó eltiprását, *örökletes bűnének állandósítását* szolgálja.

Ez Ahrimán globális szándék-megvalósításának úgymond az általános metodológiája. A szándéka: az egész evolúciós ciklus felváltása. E célból civilizációs-kulturális jellegű intézkedések tömkelegét inspirálja, melyek célja, hogy meggátolja a Logosz behatolását az éterekbe és az elemekbe. Mindenekelőtt az intellektualizmust akarja a végletekig fokozni, megakadályozva, hogy az ember gondolati életét a spiritualizmus, az erkölcsi-vallási impulzusok, a lelkesedés hassa át, hiszen, ahogy Rudolf Steiner mondja, az erkölcsi eszmék, ideálok stimulálják a hőszervezetet, impulzusokként hatnak rájuk, a levegőszervezetben a fényforrások, a vízszervezetben a hangforrások, a földiben pedig az (éteri) életcsírák stimulálnak, impulzálnak, míg a hideg, absztrakt, elméleti ideák a hőszervezetre hűtő módon, a fény keletkezésére bénító módon, a hangra előlő módon, az életre pedig pusztító módon hatnak (GA202, 1920. 12. 18.).

²⁵ Ezek a manipulációk mára már a legtriviálisabb, de mégis rendkívül káros kifejezésre jutottak. Európában az ipar, amely a karácsonyi ünnepekre pentagramma alakú csillagokat gyárt, úgy erősíti rá a zsinórokat, hogy amikor az ablakokba akasztják őket (világítanak!), akkor fejre álljanak.

Az absztrakt materialista ideák negatív módon hatnak az ember érzésére és akaratára is. És mivel egy bizonyos szempontból az Én az akaratban éli ki magát és abban elsősorban az ember hőszervezetére hat, az asztráltest az érzésben éli ki magát és elsősorban a levegőszervezetre hat, az étertest a képzetekben éli ki magát és a vízszervezetre hat, ez a három szervezet pedig a külső éterekkel kapcsolatos: a hőéterrel, a fényéterrel, a kémiai éterrel (uo. 1920. 12. 17.), ezért kiderül, hogy a hideg, absztrakt gondolatokkal, antipatikus érzésekkel, amorális akarral az ember a Föld étervilágát rombolja.

E célból Ahrimán intenzíven használja az úgynevezett „bukott étereket”: az elektromosságot, mágnesességet, atomenergiát, az atomok radioaktív bomlási folyamatát.

Ennek megértéséhez a földi eon vizsgálatához kell fordulnunk még egyszer, a Világegyetem általános lemniskátájának metszéspontjában elfoglalt helyzetében (27. ábra). Ez a helyzet kulcsjelentőségű az evolúciós ciklus egész hetességében. Ez pedig azt jelenti, hogy benne *meg kell, hogy legyenek az előfeltételek a héttagúságnak az oktávhoz, a 8. elemhez való végső felemelkedéséhez, amely a következő ciklus 1. elemévé válik.* Ez a héttagú metamorfózisok útján haladó fejlődés törvénye.

Ez a feladat a földi eont úgymond „kettőssé” teszi, két részre osztja. A felosztás köszönhető úgy a Földön zajló fejlődési folyamatok, mint az egész bolygórendszer Földre gyakorolt hatásának. Ezért a földi eon első része az egyik külső bolygó: a Mars domináns hatása alatt áll, a második pedig az egyik belső bolygó: a Merkúr domináns hatása alatt. Már ez az egy dolog is azt mutatja, hogy az evolúció menetében az egy eon kettéosztása a belsővé válás és ezzel együtt az önmagába zárkózás jellegét viselte, ami sajátos materializálódását is magával vonta.

Most a Föld fejlődési útjának a közepén található. Itt annak *tendenciája, hogy a héttagú metamorfózis 4. láncszeme maradjon, körülbelül megegyezik azzal a tendenciával, hogy az 5. láncszemmé váljon, vagyis a nyolcadik állapot előfutárává, amelynek ebben az esetben a Vulkán (hetedik) eonnak kell lennie.* E két tendencia közül a másodiknak kell mindent meghatározónak lennie az evolúciós ciklus végéig. Akkor a Vulkán válik az evolúciós ciklusunk lezáró eonjává, egyidejűleg pedig a következő ciklus 1. eonjává. Ez az a gyümölcs, melyet ciklusunknak meg kell hoznia a világ további evolúciója számára, és ha ez a gyümölcs nem érne be, akkor a fejlődés megszakadna.

Ahramán a Földnek ezt a konstellációját különösen kedvezőnek tartja arra, hogy a földi eon merkúri részét annullálja, a Földet a marsi résztől, ahol a szellem anyagba való ereszkedésének alapjai lettek lefektetve, a saját, tiszta ahrimáni útja felé vezesse.

A földi eon pozitív feladata tehát abban áll, hogy a ciklusnak impulzust adjon az oktávhoz való felemelkedésre. És a feladat azt szülte, amit az ezotériában „nyolcadik szférának” neveznek. Ezt a szférát lények és impulzusok két fajtája tölti be: az Isteni Hierarchiák és az ő szándékaik, hogy folytassák az evolúciós ciklusunkat, valamint az ahrimáni lények, és részben luciferi lények is, és az ő szándékuk, hogy leállítsák ezt a ciklust és helyette saját ciklusukat kezdjék el.

Ciklusunkban a legmagasabb létsíkról, mely az indiai ezoterizmusban a mahaparanirvana-sík nevet viseli, s amely „a Logosz teremtető tudatának” hordozója, a Logosz a fizikai síkra jön, éppen a 8. szférán keresztül, ami után Ő a természet teremtető erőivé válik (l. B.78, 1904. 11. 10. és a 41. ábra a 7. fejezetben), aminek köszönhetően azok az isteni gondolatok kifejezőivé válnak és törvényszerűen előidézett természeti megnyilvánulásokként jelennek meg számunkra.

De a 8. szféra jellegét bonyolítja a Föld a sajátos materializációja, és nemcsak a Földé, hanem a 8. szféráé és a Holdé is, amely még a Mars hatásának időszakában kivált a Földből, és magával vitte a különösen durva, túlzott materializációra és a fejlődés lassítására hajlamos szubsztanciákat és erőket, magával vitte a Földből a „salakot”, megkönnyítve ezáltal a Föld számára a progresszív metamorfózisok megvalósítási folyamatát. (A Föld, és különösen a Föld emberi birodalmának további fejlődése idővel erőkre kell, hogy szert tegyen ahhoz, hogy a Hold, miután az anyagiséga át lesz szellemítve, ismét egyesüljön a Földdel.)

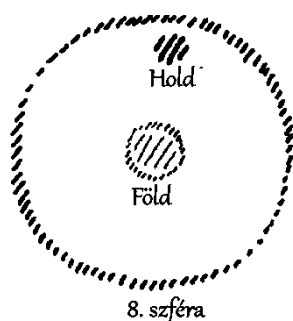
Mindez lehetővé tette az ahrimáni szellemek számára, hogy a 8. szférában saját citadellát emeljenek. Pontosabban, ők a Föld belsejében emelték a citadellát, de az a 8. szféra összetevője. Ártó módon hatnak onnan az emberiségre, az embereken keresztül, megszüntetik az étereknél azok morális összetevőjét, csak a természeti összetevő hatását meghagyva, amely *pre-morális*.

Ilyen módon eltiporják és „felborítják” a mikrokozmoszt. A halál állandósul benne, amellyel aztán a mikrokozmosznak át kell hatnia a Jupiter-eont, és ezáltal akarják az Isten által elrendelt evolúciónkat megállítani. És az ahrimáni szellemek ebben már nagy sikereket értek el, mondja nekünk Rudolf Steiner, mivel „a Földön [a felszínén] minden annak hasonmása, mint ami a Föld belsejében megy végbe” (GA97, 1907. 02. 16.).

Ott pedig kettős dolog történik. Egyrészt a Föld középpontja, a „magja” a Bolygószellem lakhelye, ott gyökerezik az I. Hierarchia lényeinek tevékenysége, másrészt pedig ez a mag az eonunkban létező legfeketébb mágia központja: a Föld magja és 8. rétege. Ahrimán „citadellája” maga a 6. rétegben található. A Föld belsejéből luciferi lényektől is indulnak emberre káros hatások.

*

Mindabból, amit a 8. szféráról elmondtunk és még el fogunk mondani, kétségtelenül az következik, hogy a róla való tudás kivételesen fontos korunk gyakorlatilag összes társadalmi, politikai, szellemi, tudományos, technikai és más problémáinak megértéséhez. Széles panorámáját tárja fel számunkra annak, hogyan válnak az ember földi dolgai a kozmikus sorsává.

37. ábra

Rudolf Steiner megadja egy rajzon (37. ábra) a 8. szféra ábrázolását. Ahogyan látjuk, a Föld áll a középpontjában, ebből pedig az következik, hogy a 8. és a 9. (mag) Föld-réteg ugyanakkor a 8. szféra negatív aspektusának is centruma. Ezekben a rétegekben a mostani időkig nem voltak emberek, csak ahrimáni és luciferi lények népesítik be azokat. Az emberek a szellem magasabb szféráiból érkeznek a Földre, ahová a haláluk után vissza is térnek. De a lelkeknek a földi inkarnáció után, a felemelkedés előtt meg kell tisztulniuk a most lefolyt életük hibáitól és tévedéseitől. Ez a Kamalokában az asztrális szférában történik, amely a Föld felszínétől a Hold pályájáig terjed, vagyis „ráhelyeződik” a 8. szférára. Sőt ha az ember az inkarnációja után a „pokolba” taszítódik, amely, ahogy Rudolf Steiner meghatározza, „teljes megrekedés a személyesben”, a határtalan egoizmusban, még ebben az esetben sem jut a 8. szférába, habár a tettei közvetlen kapcsolatot tárnak fel számára a 8. réteg lényeivel. Ahrimánnak azonban, különösen a lemaradt

Személyiségsszellemek Hierarchiájában, szükséges, hogy elkezdődjék a saját evolúciós ciklusa, hogy az emberiséget, az emberek lelkét a földbelső megfelelő rétegeinek lakóivá tegye. És ezért arra törekszik, hogy úgy hasson a földi emberekre, hogy azok a halál után ne a kamalokába lépjenek, hanem a Föld 8. és 9. rétegébe süllyedjenek. Ez a feladat teljesíthetetlen lenne, ha a 8. szféra nem maradna egyben a Föld planetáris összességével. Márpedig a Földnek a ciklus oktávra emelésének feladata miatt kapcsolatban kell vele maradnia. Ez a fejlődés gigantikus makrokozmosz dilemma. Megoldása az ember aktív részvétele nélkül *lehetetlen*.

Rudolf Steiner közléseiből tudjuk, hogy:

1. A 8. szférát úgy kell tekintenünk, mint ami se nem a Föld felett, se nem a Föld alatt van, hanem a Föld szférájában, azon belül; és a 8. szféra körülöttünk is van; állandóan tudattalanul élünk benne (l. GA254; 1915. 10. 18.). A 8. szférában nincs semmi ásványi, látnoki imaginációkból áll, és ebben az értelemben az ősi Hold maradványát képviseli, mivel az ősi Holdon (amely a 3. szféra, a 3. eon) minden még a 3. elemi birodalom állapotában volt, vagyis minden szubsztancia csak imaginatív módon volt észlelhető. A Föld eonjában, amely a 4. szféra, a holdi imaginatívum eléri az ásványi birodalom fokát, és külsőleg észlelhetővé válik. De ebbe a képződő ásványi szubsztanciába beavatkozik Ahrimán és Lucifer, megpróbálja kiszakítani azt a Földből, és visszavinni imaginatív állapotba. Így kiderül, hogy a 8. szféra nem pusztán ismétlése az ősi-Hold állapotának, mivel imaginációi ásványivá sűrűsödnek, a 4. szféra, a Föld szubsztanciája hatja őket át. A földi szubsztanciáért való harc különösen intenzív módon zajlik az emberben, hiszen őt egészen áthatja az ásványi (uo.).

2. Az ember a fejlődésében hét planetáris megtestesülésen megy keresztül, melyek közül mindegyiknek a lény egy külön tagja felel meg (a fizikai testtől az Atmáig). „Ezzel egyenrangúan létezik még a 8. szféra, ahová mindaz kerül, ami nem tudott az előremenő fejlődéshez csatlakozni. Csíráiban ez már a devacháni állapotban összeáll. Ha a földön az ember a saját életét mindössze csak saját maga számára használja, minden lehetőséget összegyűjt, hogy csak a saját egoista énjének felemelkedését tapasztalja meg, akkor a Devachán szintjén ez az Avitcha-állapotba vezet. Az ember, aki nem győzi le az elkülönültséget, Avitcha (állapot)-hoz jut. Minden Avitcha-ember egyszer a 8. szféra lakójává válik. Avitcha: a 8. szféra előkészülete. ... A vallásokban ez a fogalom »pokolként« ismert” (GA93a, 1905. 10. 09.)

Ha az ember a földi életében létrehozza az evolúcióból való kiesés előfeltételeit, akkor ilyen módon az „ellen-devachánnal”, a negatív Devachánnal jut kapcsolatba, amely a Föld belsejében található (l. 39.,40. ábra). Így jön létre a Kamaloka kapcsolata, rokonsága a Föld 8. és 9. rétegével és a 8. szférával. Akkor a „pokol” fogalma kibővített értelmet kap. Egy olyan lélek útjává válik, aki azt kockáztatja, hogy ezeknek a rétegeknek a lakójává válik.

3. Ahrimán a 8. szférából gyakorol hatást az emberi akaratra, és arra készíti, hogy ne az isteni eszmények szellemében cselekedjen, hanem csak a személyes vágyak által vezérelve; annak köszönhetően pedig, „hogy a vágyak természetében az ember személyes eleme rejtőzik, ezért lesz az emberi lelki akarati tevékenysége halál felé haladásunk lenyomata” (GA194, 1919. 11. 23.). Azok az inspirációk is erre az útra készítik az embereket, melyek a Föld felszínére a Föld 8. és 9. rétegének lényeitől érkeznek.

4. A 8. szféra, ahogyan még jellemzi azt Rudolf Steiner, „abszolút balszerencsét”, „balsorsot”, „az istenitől való eltávolodást” tartalmaz. Közvetlenül szemben áll a budhi-síkkal, ahol az isteni iránti a

szeretetteli odaadás uralkodik és ahol a léleknek boldogságot adományoznak (l. D78, 1904. 11. 10.). Ez egy világszintű szembenállás. Az ember választási lehetőséget kap az égi Devachánba vagy a földi antidevachánba vezető út között. Ezzel azt is eldönti, hogy a 8. szféra két aspektusa közül melyik mellett kötelezi el magát.

5. Rudolf Steiner azt mondja, hogy *Krisztus Nagypénteken alászállt a 8. szférába*; ugyanakkor az is ismert, hogy Krisztus, a pokolba alászállva, *alászállt a Föld középpontjába*. És Rudolf Steiner pontosít: azért tette ezt, hogy az azúrák, a 8. szférába törekvő lények gonosz erejét elátkozza. És ő volt az első az istenek közül, „a magasabb istenek közül, Aki elsőként ismerte meg a Föld belsejét is, mivel alászállt oda. ... Fontos, hogy Krisztus megismerte a felsőbb istenek számára azt a területet, melyet ők korábban nem ismertek” (GA211, 1911. 04. 24.). Mindabból, amit elmondtunk, az a benyomás alakul ki, hogy a 8. szférának a Föld belsejével való egyesülése fokozatosan jött létre. És még ma is létesülés alatt áll.

Az 1904. június 10-i előadással kapcsolatban idézzünk az angol okkultista, C. Harrison könyvéből egy részt, melyben „az azúráknak a Föld és a 8. szféra közötti mozgásáról van szó”. Krisztus leláncolta Őket, amikor alászállt a pokolba; letargia-állapotban vannak, de ismét előlépnek, ha a Krisztus-impulzus nem áll nekik ellen a kezdeti erejével. Ő pedig most csak az emberek lelkében tud ellenállni. Az antropológia, amely az emberiségnek hírt hozott a kozmikus Krisztusról és a Föld evolúciója számára végzett tetteinek jelentőségéről, éppen azzal a céllal érkezett a világba, hogy ellenálljon annak, hogy „a Föld és a 8. szféra közti mozgás” végbemenjen az emberek lelkében. Ezt kell hogy szolgálja az új szellemi megismerésből megszülető valódi emberi testvériség. Ez nemesítő módon hat a Föld 8. rétegére, a „hasítóra”, ahonnan az ellenségesség és szétválasztás impulzusa emelkedik az emberiség közegébe; a gonosznak az ember által való állandó jóvá alakítása ki kell hogy irtsa a Föld középpontjának fekete mágiáját.

Az antropológia az ember legdrágább kincsének: a szabadságnak a megmentője. Tudjuk, hogy a szabadság impulzusa csak a Földön születhetett meg, ahol az ásványi birodalom létrejött, és ahol az ember kialakította az absztrakt gondolkodást. De ez elveszik, ha az ember a továbbiakban nem hatja át a tudatát a Krisztus-impulzussal, nem egyesíti az absztrakt tudományos gondolkodást új szellemi megismeréssel.

Sokan vadásznak az emberi szabadságra. Mivel a 8. szférában a világ elmúlt állapotai vannak konzerválva, ezért benne nem lehet szabadság. De az ott lakó szellemek állandóan arra törekszenek, hogy elrabolják az embertől a szabadságot, hogy azt a Földön ne bontakoztathassa ki, hanem a 8. szférába rabolják el (GA254, 1915. 10. 18.) Ez akkor történik, amikor az ember például az önálló, szabad ítéletalkotás helyett vakon követ egy másik tekintélyt; vagy amikor fatalizmusnak hódol. A szabad akaratot különösen erősen megköti a látnoki tisztánlátás, továbbá az okkult materializmus, amely például a modern parapszichológiát jellemzi. Azt, amit az ember eközben a lelkében átél, a Földtől a 8. szférába viszik, a földi fejlődésből eltűnik (uo.). Az antropológia ezzel a princípiummal az igazság ember általi szabad keresését állítja szembe, az ember aktív részvételét a jövő formálásában, és a gondolkodás erejére, az Én erejére támaszkodó, érzékfelettibe vezető utat. Az Antropológiai Mozgalomnak, ahogyan Rudolf Steiner hangsúlyozza, tevékenységével vissza kell tartania az embereket attól, hogy a 8. szférába kerüljenek (uo.). De egyelőre a világon az ellenkező folyamat gyűjt erőt, a Föld felszínén a 8. és 9. réteg szellemeinek túlereje nő. Az Antikrisztus látens állapotból való előjövetele zajlik.

*

A 8. szférának már az Ős-Szturnusz idején létre kellett jönnie. Hiszen a ciklus egységes Ideája már akkor tartalmazta az oktávhoz való felemelkedésének eleve elrendeltségét. De fenomenálisan csak a világlemniszkáta metszéspontjában tudott megjelenni, ahol a földi eon található. Ezért a 8. szférát jogszerűen népesítik be Elohák (GA203, 1921. 03. 11.). Ők a Napon és a Holdon tartózkodva hatnak benne, ahová, a Krisztusi evolúciót szolgálva a Nap-szférából ereszkedett le a Jahve formaszellem – a khthonikus Isten.

A Hold, amivel együtt a Földből kivált a túl gyorsan materializálódó fizikai szubsztancia, nem része a gonosz 8. szférának. Ha ez úgy lenne, a földi eon evolúciós helyzete reménytelenné vált volna. Ha a Hold a 8. szféra lenne, akkor az lenne az evolúció ahrimáni ciklusának első állapota. De a Hold bizonyos értelemben annak külső szimbólumaként szolgálhat, amivé az ember a 8. szférában válhat.

A Föld szintén nem tartozik a 8. szférához. De az emberiségnek köszönhetően, ismét csak lemniszkátaszerűen, a Föld kapcsolatban van a saját tisztán szellemi állapotával. Az emberiség egy olyan lemniszkáta metszéspontja, melynek egyik hurokja a Föld anyagi állapota, a másik pedig a szellemi előrelátása vagy a gonosz 8. szférába vezető útnak, vagy pedig a jogszerű (helyes) jövődöbeli evolúció útjának, amelynek a saját oktávjához kell felemelkednie.

Ennek a lemniszkátának összetett a struktúrája. Éppen ennek köszönhető, hogy a Föld az első, felső rétege után egyre szellemibbé válik, hogy ez a belső szellemiség bizonyos fajta „felborult eget” képvisel, vagyis asztrálsíkot, alsó és felső Devachánt, de azok ellenkező, úgymond „bukott” képében. Ott van még a négy éter ellenképe is, amelyek szintén „bukottaknak” számítanak. Egyszóval az anyagnak a szellemben, a szellemnek pedig az anyagba történő makrokozmosz átmenetele egy nagyon bonyolult mechanizmus. Részben, általános módszertani szinten már érintettük ezt a témát a 27. ábrán, de nem fogunk tovább mélyülni benne.

A negatív 8. szféra bizonyos pozitív szerepet is játszott az emberiség fejlődésében. Az istenek azért engedték meg a létezését, hogy Lucifer szándékait megakadályozzák, aki az emberi lelkeket, miután valamennyi időt a Formaszellemek által alkotott földi testi formában töltöttek, el akarta vezetni a Földről, melynek eredményeként az ember nem használta volna a bolygó által kínált fejlődési lehetőségeket, és a Föld elveszítette volna értelmét. A 8. szféra az embert az alacsonyabb természetéhez láncolta úgy, hogy Lucifer már nem volt képes kivonni belőle a magasabb emberi természetet. És ez az erő, mely az embert az alacsonyabb természetéhez láncolja, annak az erőnek a szellemi korrelátuma, amely a Holdat a Földhöz vonzza. Materialista dolog a Holdat 8. szférának nevezni, mivel a 8. szféra egy erő, mely a Holdat a Földhöz vonzza (l. GA172, 1916. 11. 27.) Maga a Hold pedig és a rajta lakó Jahve Elohim ellensúlyozza a luciferi, ahrimáni és azurikus erők szándékait, melyek károsan hatnak az emberre a 8. szférából. Éppen a Hold anyaga az, amely fékezi a 8. szférát. Maguk a Hold-erők nem tartalmaznak ásványit. A Hold valójában épp azért vált ki a Földből, mert mint tisztán imaginatív képződmény, nem tudott volna az ásványi Föld feltételei között létezni. A Holdat Jahve Elohim tette ásványivá, ezzel bénítva a 8. szférát, továbbá – sok egyéb mellett – megmentve az emberiséget az atavisztikus tisztánlátástól, hiszen az imaginatív Hold hatása alatt az emberek látnokok és szomnambulok lettek volna (l. GA254, 1915. 10. 17.).

Rudolf Steiner nagyon, sőt különösen veszélyesnek nevezte a teozófus Sinnet tévedését, aki az „Ezoterikus buddhizmus” c. művében azt állította, hogy a Hold a 8. szféra. Ezzel az állítással, mondta

Rudolf Steiner, minden földi materializmust felülmúltak, és segítségével a *materializmus okkulttá válik* (GA254, 1915. 10. 18.).

A Holdon a 8. szférához csak az tartozik, ami benne a Hold-eon maradványaként megmaradt, ami úgymond a Hold mögött van, ami tisztán szellemileg van jelen benne.

Ahogy már mondtuk, Lucifer és Ahrimán arra törekszik, hogy a Földtől egyre több ásványi szubsztanciát elraboljon és azt a 8. szférába vigye, benépesítve ily módon ez utóbbit a földi anyag „árnyékaival”, melyeket ők képesek „maradandókká” tenni. Ez a harc különösen élesen folyik az agyunk és koponyánk legtokéletesebb, legnemesebb szubsztanciájáért. Ebben valami pozitív is rejlik az ember számára, mivel a fejéből való szubsztancia-kiszakításnak köszönhetően a fej képes lenne a tisztán szerves élet fölé emelkedni és a gondolkodás eszközeként szolgálni. De ha Lucifernél és Ahrimánnál a dolog simán menne, akkor az ember fejéből kiszakítva a szubsztanciát, megsemmisítenék az egész Földet, és az egész világfejlődést átvinnék a 8. szférába. Az emberiség, miután lelkileg benépesíti azt, úgymond „talajt” kapna a lába alá: annak a fizikai szubsztanciának az ellenképét, melynek kialakulásával az evolúciós ciklusunk kezdődött.

És ezért a Földön a Formaszellemeknek harcolniuk kell „minden szubsztanciális részecskéért, amely ásványivá válhat, nehogy elvegye azt Lucifer és Ahrimán és a 8. szférába vigye” (uo.), abban a reményben, hogy azt a továbbiakban a saját útjukon használják. Ezért is hatotta át Jahve a Holdat különösen szilárd szubsztanciával, olyannal, amely a Földön nincsen, és melyet a lemaradt szellemek nem képesek a 8. szféra imaginációjában feloldani.

És Jahve még egy akadályt hozott létre Lucifer és Ahrimán útjába – már magában az emberben. Miután az emberiséget két nemre osztotta, a fej tevékenységével a szeretet pólusát állította szembe, valami olyat, ami az öröklődésben működik, „ami nem függ a fejtől, ami nemzedékről nemzedékre száll, és aminek alacsonyabb alapja az ember fizikai természetében van”. „Mert ami az öröklődésben hat a Földön, amit Lucifer és Ahrimán nem veheti el. Ami az égen a Hold, az a Földön az emberek között az *öröklődés*. Mindaz, ami az öröklődésen alapul, amit az ember nem kigondol, ami a fizikai természettel kapcsolatos, az a Jahve-princípium. ... ott, ahol a valós természet hat, ott árasztotta ki legnagyobb mértékben a saját természeti szeretetét, hogy ellensúlyt teremtsen a szeretetlenségnek, Lucifer és Ahrimán pusztá bölcességének tendenciája ellen” (uo.).

Ez a Jahve-princípium különösen hatékony volt azokban a korokban, amikor az ember még többé-kevésbé csoporttudatban volt. De a Golgotai Misztérium után, az individuális emberi Én kifejlődésének mértékében egyre nagyobb erőhöz kell hogy jusson a megvilágosodott szeretet; most a Budhinak, Krisztus Életszellemének, a magasztos, szellemivé vált szeretet princípiumának kell megmentenie az embert a 8. szférába süllyedéstől.

*

Itt nem tehetünk mást, minthogy még egyszer visszatérünk az előző fejezetünk témájához, ahol megmutattuk annak jeleit, hogy Ahrimán a mai korban, a Föld érzéki, anyagi síkján jelen van. Szeretnénk felhívni az olvasó figyelmét arra a gigantikus bábura, amely Greta Thunberget ábrázolja, melyet azért építettek, hogy erősítsék Thunberg propagandájának tinédzserekre és felnőttekre is gyakorolt hatását.

Fordítsuk a figyelmet arra, hogyan tartja a bábu az ujjait: arra a gesztusra emlékeztetnek, amellyel egészen a közelmúltig minden politikus demonstrált a videókamerák előtt, és amelyet most egyedül Trump mutat (egyszer még Merkel is mutatta). Ez az a gesztus, mely Ahrimán számára (666) utal. Aztán a bábu a két kezével, a jelzett szimbólumokkal, két úgynevezett „princípiumot” ragad fülön, rámutatva, hogy ezektől időszerű megválni. Ez a „szülők” és a „generáció”, lényegében az öröklődés. Győzködik az egészen zöld ifjúságot, *iskolásokat*, hogy ezeket most rögtön el kell utasítani, amikor – az életkoruk miatt – még nem fejlődött ki az a szervük, amellyel meg lehetne érteni az ilyen dolgokat. Az ilyen doktrína még a felnőttek közül is csak kevesek számára érthető.

Egészen mély értelme van annak a körülménynek, hogy Greta még gyermekkorában (és a húga, Beáta is) ilyen, igazság szerint „festői” diagnózist kapott az orvosoktól: „Asperger-szindróma (autisztikus pszichopátia), kényszerbetegség (öröklött mentális betegség, melyet kényszeres gondolatok, kóros félelmek, kényszeres és fárasztóan egyforma cselekedetek jellemeznek), ADHD (figyelemhiányos hiperaktivitási zavar), szelektív mutizmus (tartós beszédképtelenség speciális szociális helyzetekben)”. Azok számára, akiknek a társadalmi káosz kibontakozása drágább mindennél a világon, hangsúlyozzuk, hogy ez nem „pletyka”, hanem a fejlett orvostudomány tekintélyére támaszkodó orvosok szakmai diagnózisa.

Greta hibás öröklődés miatt beteg. És ebben természetesen a szülei a hibásak! – Az ilyenért kevés őket egyszerűen a fülüknél fogva kiráncigálni, ezért gyökerestül ki kell irtani őket, mint reakciós burzsoá osztályt! **Ez egy első osztályú, lehetetlenségében grandiózus „szocialista” idea!** Lenin, Marx és társaik árva kisfiúknak tűnnek a háttérben. És az idea hordozóit gyermekkortól kezdve kell nevelni. Az „aprószentek legyilkolása” „fekete péntekenként” (ezen a napon az iskolásokat felmentik a tanulás alól és demonstrációkra hajtják őket) a lehető legjobban illik ehhez. Arra pedig senki sem tanítja őket, hogyan kell gyermekkoruktól kifejleszteni a „magasztos, átszellemiesített szeretetet”. Ez ma archaikus, reakciós.

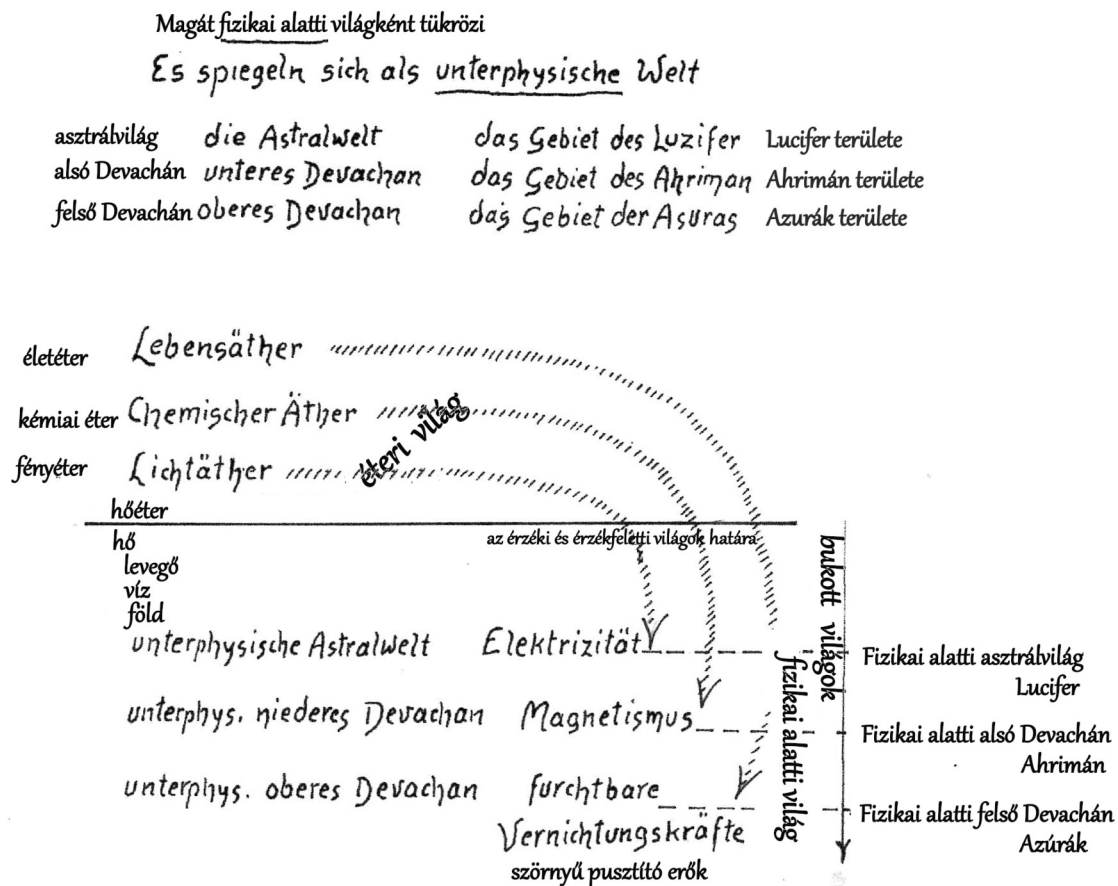
A holnapi nap „permanens forradalmárai” – a mai nap „legyilkolt aprószentjei”.

Ma körülbelül így beszél Ahrimán: „A »szociálisan felébredt« gyermekek modern szülei többségének különböző »bűnei« és »bűnöcskéi«, a nem régiek és a régiek sőt a nagyon régiek is, megrontották a Homo sapiens alakjának öröklődését. Azzal rontották meg, hogy ostobán követték a klerikalizmust, militarizmust, totalitarizmust, miszticizmust és általában minden konzervativizmust, »mindenféle jobbos« érzületet, holott valójában mindig **permanens forradalomra** van szükség, amelyet – kénytelen vagyok megjegyezni – az én előhírnököm, a jövő legjobb embere, Lev Davidovics Trockij hirdetett.”

A megoldandó problémának ez a felfogása a liberális-zöld propaganda egész kontextusából következik. Ezt a propagandát okos, nagy tudású, saját dolgukat mélyen értő emberek – *a politikatudomány, a szociológia, a nemzeti és faji tanulmányok fekete mágusai* – fejlesztik. Mögöttük pedig a nagy inspirátoruk: maga Ahrimán áll. Krisztust utánozva így folytatja: „Íme, mindent újjáteremték! Ezt az újat, ha már az ember mint faj megmentéséről van szó, legalább a *Salamoni templomtól* kell kezdeni. Ő volt az, aki elrontotta az emberi öröklődést (genomot), évezredek át hirdetve az emberi Én Istenének eljövetelét. És íme, lássátok az eredményt: »énje« okostelefon formájában mindenkinek van, benne pedig a pokol: mentális patológiák, »mutizmus«, szindrómák, főbiák.

A templom ideáját a felismerhetetlenségig meg kell változtatni. Építője és építésze, a nagyszerű Hiram Abif Mester az egyik leggyűlöltebb ellenségem. Tőle terjedt el az egész világon az eretnokség, melyet évszázadok óta teljes erőmből elferdíték, kifordítok, a teljes abszurditásig, önmaga teljes ellentétéig viszem, hiszen eltorzított reflexióim az ember számára éppúgy számtalanok, amint az utamra állt embereknek is számtalan szerencsétlensége van. Az Én abszolút antipodja (ellentéte) mindannak, ami ebben a hibásan megalkotott világban van.

Az itt fennálló, az evolúció objektív menete által előidézett kapcsolatok lenyűgözőek. Rudolf Steiner ezeket egy rajzon mutatta meg, az előadása hallgatóinak kérdéseire válaszolva (1. GA130, S.247). (39. ábra)

Ez az ábra a világevolúció azon helyzetét konkretizálja, amelyről korábban azt mondtuk, hogy „kedvező” Ahrimán számára, hogy elkezdje a ciklusát. A helyzetet az evolúció egész megelőző menete készítette elő, amiről már szintén beszéltünk. De ebbe a kérdésbe most kissé konkrétabban is be kell hatolnunk, és ezért itt is közlünk Rudolf Steinertől egy nagyobb idézetet, amely lehetővé teszi számunkra, hogy ezt a problémát mélyrehatóan és gazdaságosan oldjuk meg.

Rudolf Steiner az 1911. augusztus 25-i előadásában (GA129) ezt mondja: „Amikor a Szaturnusz-fejlődés kezdődött, pontosabban még azt megelőzően, hogy elkezdődött volna, az egész emberiség és az egész földi fejlődés éteri áramlata ... az egyedüli volt, abban a pillanatban pedig, amikor a Szaturnusz fejlődése elkezdődik, a makrokozmosz erőinek széthasadása, kettéoszlása megy végbe. ... A kettősség az összes makrokozmosz hatásban feltételezhető”. A görögök az erről való tudást a mitológiában fejezték ki, ahol az ősi Szaturnusz a Kronosz nevet viseli, aki ellenséges a saját apjával, Uranossal szemben. Ahogy a Szaturnusz, vagy Kronosz, elkezd kristályosodni, bekövetkezik a kettészakadás. A fejlődés egyik áramlata közvetlenül részese mindannak, ami a három eon folyamán végbement, egészen a mi Földünkig, a másik pedig mellette halad. Ez hasonlít a Föld atmoszférájának a Föld sűrű testéhez való

viszonyához. (Erre a tudásra támaszkodva vettük vizsgálatunkhoz alapul a Világegyetem lemniszkátaszerű formáját – l. 27. ábra)

„Így az istenek vagy szellemek két birodalmával van dolgunk, melyek közül az egyik közvetlenül részt vesz ... mindabban, ami egymást követően végbemegy a Szaturnuszon, a Napon, a Holdon, [míg] az istenek másik fajtája ... [ettől] mintegy távol marad, csak kívülről, közvetve avatkozik bele ... A leggyönyörűbb harmóniában, a leggyönyörűbb egységben élő istenek, akik már a Szaturnuszt megelőzően is léteztek, elképzelték magukat: gondolkodtak. Csakhogy az ő gondolataik nem olyanok voltak, mint az embereké, melyeket irreálisnak, nem valósnak kell nevezni; az ő gondolataik *lények voltak, másik istenek*. Úgyhogy istenek olyan nemzedékével van dolgunk, akik kezdetben, önmaguknak köszönhetően, rendelkeznek a valósággal, és vannak másiak, akik a Szaturnusszal, Nappal és Holddal közvetlenül kapcsolatos istenek valós *képzeletei*”.

Ilyen módon két nemzedéke van az isteneknek, és ők nem egymást váltják, hanem párhuzamosan léteznek tovább. „Az egyik közülük a másik képzeleteinek világa; az egyik lényegében úgy viszonyul a másikhoz, mint a mi gondolataink a valós lelki létünkhöz... Azokat az isteneket, akik csupán a másiak gondolatai, bizonyos sajátosságok miatt mindeddig luciferieknek neveztük. És széles értelemben a luciferi istenekhez kell sorolnunk mindazokat, akikről elmondható: az eredeti isteneknek szükségük volt arra, hogy önismeretben elképzeljék magukat. Ezért luciferi lényeket állítottak szembe magukkal, mint kozmikus gondolatokat vagy gondolat-lényeket, ahhoz hasonlóan, ahogy az ember ma gondolatokat állít magának szembe. És ahogy az ember tulajdonképpen csak a gondolatainak köszönhetően ismeri meg önmagát, így az eredeti istenek Luciferben és seregében ismerték meg magukat. ... A luciferi lények lemaradt, az eredeti istenekből [istenek közegéből] kiutasított lények, akik abból a célból léteztek, hogy a progresszív, nem lemaradt isteneknek az öntudathoz tükrük legyen”.

Az istenek e szétválasztásának tükörképét viseljük a mikrokozmoszunkban. Az egész önvalónk, az összes tudattalannal, melyből a testi szervezet is létrejött, az eredeti istenektől ered. „Ugyanakkor az, amit tudattal tapasztalunk, amit a közönséges hétköznapi tudatunkkal fel tudunk fogni, az isteneknek azoktól a nemzedékétől ered, akik csupán az eredeti istenek képzeletei. Két oldalról származik az, ami a mi lényünk”. A görögök az ősi, eredeti isteneket „*földalattiaknak*” nevezték. Dionüszosz az ő természetükben osztozott.

A külső megismerésen keresztül lehetetlen a világ igazi valóságához eljutni, hiszen ehhez a tudatunkba nemcsak annak kell beavatkozni, ami az alsóbb istenek képzeletének élete, hanem valami valósnak, szubsztanciálisan valósnak is. Ezért kellett, hogy eljőjjön a megújulás, a feltámadás.

„Ami egyszer belépett ebbe az istenek kívül álló nemzedékébe: ez volt Krisztus, Aki a Jordán-keresztelőnél a fizikai testbe azon az úton húzódott bele, amelyet azok az istenek fektettek le, akik ... a többi istenek képzeletei. De most első alkalommal lép be egy valós ... szubsztancionálisan önálló Lény. ... A világtérből, ahol korábban csak más istenek képzeletei éltek, most egy olyan Isteni gondolat lép be, amely valós.

... Az Akasha-krónikának köszönhetően megtudhatjuk, hogy az ősi napfejlődés idején ... egy jelentős esemény ... ment végbe. A magasabb istenek az alacsonyabb istenek elképzelései, azoktól függenek. És ezek a magasabb istenek, triviális módon kifejezve, elfogadhatóbbnak találták maguk számára a felsőbb világ könnyű elemében élni, mint abban a sűrű elemében, amiből a Föld létesült. A napfejlődés idején megy végbe az istenek két különböző nemzedékének kettéválása, melyekből az egyik

továbbra is, mint a valódi ősi istenek, a *föld, a víz és a levegő* elemeivel szándékozik élni. A másik nemzedék ezt nehéznek találja önmaga számára...” és a *hő, fény, kémiai és életéter* könnyű *éteri* elemeivel akar élni. Ezek olyan erők, melyek általában hosszú ideig tudnak élni, ha ezekben a finom elemekben tartózkodnak.

„De körülbelül az ősi napfejlődés közepén egy hatalmas, kolosszális esemény történik. Ennek a napfejlődésnek az idején egy Lény olyan erőket alakít ki, amelyek ellentmondásban állnak ezekkel a vékony éteri elemekkel. És azzal kapcsolatban, hogy a Golgotai Misztériumot hatalmas földi áldozatnak nevezzük, beszélhetünk Nap-áldozatról, amely abban állt, hogy egy Lény, habár saját tartózkodásának helyét azok között az istenek között választotta, akik a finom elemek között élnek, olyan sűrű erőket is kidolgozott, amelyek nem hajoltak meg a föld-elemnek ... Lény, Aki *a világegyetren belül belső rokonsággal rendelkezett a földivel*. Az ősi napfejlődés idejétől kezdve ez a Lény a helyes időpontot várta, hogy az Átala kidolgozott erőket magára a Földre hozza”.

Őt ismerte fel a Nap aurájában Zarathusztra. De az emberiség még a későbbi korszakokban sem volt érett arra, hogy felismerje az éteri világnak ezt a Lényét. És az Ő tükröződését kapta meg. „Az a Lény, Aki ... az ősi napkorszakban előkészítette Magát a hatalmas Golgotai tetre, Magát először tükröződésben mutatta meg az embereknek, és ezt a tükröződést az ősi zsidó nép Jahvének vagy Jehovának nevezte. És Jahve a tükrözött Krisztus, aki lényegében ugyanaz, mint Krisztus, csak mintegy prófétailag hirdetett, mint tükröződés”, előhirdetve addig a korig, amíg maga Krisztus le nem jött a Saját Ős-alakjában, nem pedig tükröződésben.

„Ahogyan a felső istenek viszonyulnak az alsóhoz, úgy Jahve a valódi Krisztus képzelete és teljesen hasonlít Rá azok számára, akik képesek ezeket a dolgokat felismerni. Ezért egy bizonyos vonatkozásban beszélhetünk Jahve-Krisztusról, és ezzel megragadhatjuk az evangéliumok helyes értelmét, ahol Maga Krisztus mondja: ha meg akartok Engem ismerni, akkor azt is tudnotok kell, amit Mózes és a próféták mondtak Rólam”. [GA 129, 1911. 08. 25. S. 173 ff.]

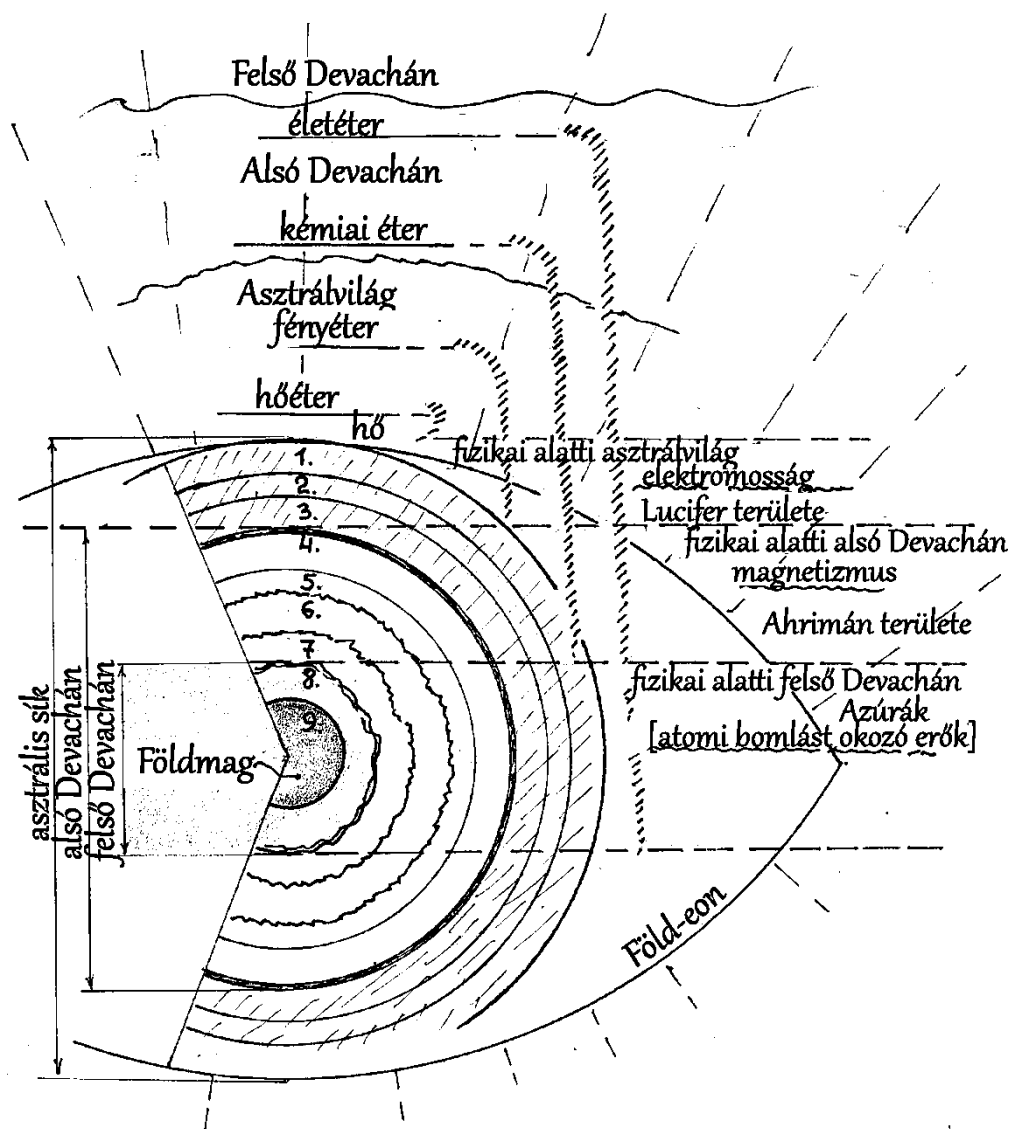
*

A 27. ábrán a fizikai alatti világ egy „felborult” égboltnak látszik. Ugyanazokra a szférákra oszlik, mint amelyek a Föld felszínének anyagi világa fölé nyúlnak. És ez, ahogy az ábrán megmutattuk, az apollóni istenek területe. Ezért is tudott úgymond „felborulni”. Önmagában azonban az evolúciós ciklus lemniszkájában az igazi, khthonikus istenek univerzális uralmával van áthatva. Ezért a luciferi Hierarchiák lényege, hatása, szerepe az első három eon evolúciójában gyökeresen különbözik attól, mint amit a földi eonban az emberért folytatott küzdelemben játszanak. A múltban a szerepük objektív módon szükséges és pozitív volt. A luciferi istenek, a khthonikus istenek öntudatát szolgálva, a világnak habár más, de bizonyos módon mégis igazi valóságát képviselték. Másik dolog a Föld fizikai alatti világa, ahol a luciferi hatáshoz még hozzáadódott az ahrimáni és azurikus lények hatása. Az evolúciós ciklusnak ezt a konstellációját úgy konkretizálhatjuk, ha a róla való képzetünket kiegészítjük azzal, amit Rudolf Steiner a Föld belső rétegeiről mond (40. ábra).

Az, amit a Föld „anyagiságának” lehet nevezni, egészen a 4. rétegéig terjed, habár már a 2. rétegtől kezdve lényegesen különbözni kezd attól, mint amivel a Föld felszínén mint anyaggal van dolgunk: „Ami a Föld második rétegében van, azt nem szabad az első réteg semmilyen kémiai anyagához sem hasonlítani. Ez egy teljesen másmilyen anyag (GA94, 1906.07. 11.).

Ugyanakkor az 1. és a 2. réteg még szervesetlen jellegű, még nem átlelkesített, a 3. rétegben pedig az anyag már meg van elevenítve, élettel van felruházva minden pontjában. Ez a réteg a lelki észleleteket az ellenkezőjükbe alakítja át. A 4. réteg szubsztanciája érzékileg már nem észlelhető, „asztrális állapotú” (GA96, 1906. 04. 16.). Ez a réteg a Devachán első területének felel meg, mivel a fizikai dolgok itt is a saját negatívjukban jelennek meg. Itt szubsztanciálisan van jelen az, ami a földi dolgoknak formát ad (l. GA94, 1906. 07. 11.) A 4. rétegtől lefelé húzódik a fizikai alatti szellemi világ, a 4. réteg felett pedig a fizikai alatti asztrális világ van, ahol Lucifer uralkodik. A Föld két legbelső rétege – a fekete mágia fellegvára – már a bukott felső Devachán területe. Mindezen szférákban a bukott éterek hatnak.

A Föld belsejének szellemi szférái összeolvadnak a 8. szférával, és így a gonosz erőinek széles körű hozzáférése nyílik a világ és az ember jövőjéhez. Ez a konstelláció teljesen egyedülálló az Isten által elrendelt egész evolúciós ciklusban. És ennek a konstellációnak a fő láncszeme az ember. Arról, hogy az ahrimáni szellemek ezt éppen a mi korunkban, a XXI. század első negyedében akarják felhasználni, a következő fejezetben próbálunk majd elmélkedni, amelynek adekvát észleléséhez és megértéséhez mindannak, amit a korábbi fejezetekben kifejtettünk, elegendő előkészületként kell szolgálnia.

40. ábra